Ewa Muszyńska

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA NIEMIECKIEGO

W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM I TECHNIKUM

PROGRAM SPÓJNY Z WARIANTAMI PODSTAWY PROGRAMOWEJ IV.0 / IV.1.P

WARSZAWA 2019

Typ szkoły: trzyletnie liceum ogólnokształcące i czteroletnie technikum
Etap nauki: IV etap edukacyjny
Podstawa programowa: IV.0 i IV.1.P

Program uaktualniono względem obowiązujących aktów prawnych i jest zgodny z:
– *Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, z późn. zm.*;
– *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*;
– *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych*.

Autorka:
Ewa Muszyńska – Absolwentka filologii germańskiej na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego. Studiowała również na Uniwersytecie Jana Gutenberga w Moguncji. Egzaminator maturalny. Prowadziła zajęcia praktyczne ze studentami NKJO w Siedlcach. Nauczycielka dyplomowana z wieloletnim stażem.

Spis treści

1. Opis programu 4
1.1. Koncepcja pedagogiczna programu 4
1.1.1. Podstawa programu 4
1.1.2. Koncepcja pedagogiczna 5
1.2. Użytkownicy programu 5
1.3. Warunki realizacji programu 6
1.3.1. Podział na grupy językowe 6
1.3.2. Wyposażenie pracowni i pomoce dydaktyczne 6
2. Cele kształcenia 7
2.1. Cele kształcenia ogólnego i zadania szkoły 7
2.2. Cele ogólne – język niemiecki 8
2.3. Cele szczegółowe – język niemiecki 9
2.4. Szczegółowe cele wychowania 11
3. Treści nauczania 12
3.1. Tematyka / materiał leksykalny 12
3.2. Zagadnienia gramatyczne 14
3.3. Funkcje językowe 16
3.4. Treści kulturowe 16
4. Oczekiwane osiągnięcia uczniów 17
4.1. Poziom wymagań językowych 17
4.2. Wymagania programowe w zakresie wiadomości i umiejętności 19
5. Procedury osiągania celów 24
5.1. Założenia metodyczne 24
5.2. Formy pracy 25
5.3. Techniki nauczania 26
5.3.1. Rozumienie wypowiedzi – słuchanie 26
5.3.2. Rozumienie wypowiedzi – czytanie 29
5.3.3. Rozumienie wypowiedzi – mówienie 32
5.3.4. Tworzenie wypowiedzi – pisanie 35
5.3.5. Reagowanie na wypowiedzi 36
5.3.6. Przetwarzanie wypowiedzi 37
5.3.7. Nauczanie słownictwa 38
5.3.8. Nauczanie gramatyki 39
5.3.9. Przygotowanie do egzaminu maturalnego 42
5.3.10. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się 42
5.3.11. Inne techniki uatrakcyjniające lekcję 43
5.3.12. Przetwarzanie wypowiedzi 46
6. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów 46
6.1. Samoocena 46
6.2. Techniki kontroli osiągnięć uczniów 50
6.3. Kryteria oceniania 51
7. Projekt ewaluacji programu 54
Literatura źródłowa 55

1. Opis programu

1.1. Koncepcja pedagogiczna programu

1.1.1. Podstawy programu

„Znajomość języków obcych jest warunkiem pełnego, aktywnego uczestnictwa młodych Polaków w życiu społeczności europejskiej i globalnej."
Podstawa programowa kształcenia ogólnego

Niniejszy program odpowiada wymaganiom zawartym w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego* (załącznik nr 4 do *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół,* Dz. U. z 2012 r. poz. 977, wariant podstawy: IV.0 i IV.1 zakres podstawowy.

Wskazane w podstawie programowej cele ogólne i szczegółowe kształcenia nawiązują do dokumentu Rady Europy *Europejski Opis Kształcenia Językowego*: *nauczanie, uczenie się, ocenianie* i opisanych w nim poziomów biegłości językowej. Należy przyjąć, że po zakończeniu nauki języka niemieckiego – realizacja podstawy IV.0 – uczeń osiągnie poziom A2+, natomiast podstawy IV.1 zakres podstawowy – poziom B1 w sześciostopniowej skali poziomów biegłości językowej (A1, A2 – poziom podstawowy; B1, B2 – poziom samodzielności; C1, C2 – poziom biegłości).

Niniejszy program jest przeznaczony do realizacji w klasach I–III / IV szkół ponadgimnazjalnych (w zależności od typu szkoły).

Realizacja programu z uczniami, których obowiązuje podstawa IV.1.P, czyli kontynuujących naukę języka na podbudowie wymagań poziomu III.0 (dla trzeciego etapu edukacyjnego) umożliwia osiągnięcie poziomu B1 w skali określonej w ESOKJ i zakłada przygotowanie ucznia do egzaminu maturalnego.

Wymagania określone w podstawie programowej dotyczą ucznia przeciętnego. Uczniowie, którzy wykazują zainteresowanie nauką języka, mają większą motywację lub duże zdolności, mogą osiągnąć wyższy poziom. Dlatego zakładamy, że również realizacja niniejszego programu na poziomie IV.0 może umożliwić przystąpienie do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym.

1.1.2. Koncepcja pedagogiczna

Koncepcja pedagogiczna niniejszego programu opiera się na założeniu, że odbiorcą wszelkich działań podejmowanych przez nauczyciela jest uczeń, ponieważ to on jest podmiotem całego procesu kształcenia (*schülerorientierter Unterricht*). Zadaniem szkoły i nauczycieli jest takie zorganizowanie procesu nauczania, aby umożliwić każdemu uczniowi osiągnięcie optymalnego sukcesu w stosunku do jego możliwości.

Nauczanie języka polega na rozwijaniu umiejętności językowych na bazie przekazanych uczniom podstawowych wiadomości z zakresu języka i kultury krajów niemieckiego obszaru językowego, jak również na rozwijaniu umiejętności pozajęzykowych. Ponadto należy zachęcać uczniów do aktywności i wdrażać do samodzielności w nauce języków obcych.

Ważny jest zatem dobór i dostosowanie materiałów i metod pracy do możliwości, potrzeb i zainteresowań dzisiejszej młodzieży. Świadomy różnic (występujących między uczniami) nauczyciel: różne tempo rozwoju, odmienne zdolności, różne preferencje sensoryczne i różnorodne warunki pozaszkolne mające także wpływ na możliwości osiągnięcia sukcesu w nauce języka uwzględni je w procesie dydaktycznym i podejmie działania sprzyjające indywidualizacji procesu nauczania. W programie przywiązuje się dużą wagę do indywidualnego podejścia do ucznia, dlatego zakłada on różnorodne formy i techniki pracy z uczniami, sposoby rozwijania poszczególnych umiejętności, zasady oceniania i inne ciekawe propozycje rozwiązań metodycznych.

Istotnym elementem procesu dydaktycznego, zajmującym ważne miejsce w programie, jest dalsze rozwijanie autonomii uczniów. Nauczyciel powinien wspierać ucznia w rozwijaniu jego samodzielności w uczeniu się poprzez wskazywanie najbardziej efektywnych technik uczenia się, pomoc w formułowaniu indywidualnych celów dla poszczególnych uczniów oraz wdrażanie ich do samokontroli i samooceny.

Opanowanie języka obcego wymaga systematycznej, czasami żmudnej pracy. Ważne jest założenie, iż uczniowie nie ograniczają się tylko do pracy pod kierunkiem nauczyciela. Dlatego znajomość i stosowanie indywidualnie efektywnych technik pracy, krytyczny stosunek do własnych osiągnięć oraz gotowość do wykorzystania języka niemieckiego jako narzędzia komunikowania się, także poza szkołą są czynnikami, które w dużym stopniu determinują sukces w nauce języka obcego.

1.2. Użytkownicy programu

Program jest przeznaczony do realizacji na lekcjach języka niemieckiego we wszystkich typach szkół ponadgimnazjalnych. Głównymi użytkownikami programu są nauczyciele. Program pozwala nauczycielom zapoznać się z materiałem nauczania przewidzianym na czwartym etapie edukacyjnym, wspomaga ich w planowaniu procesu dydaktycznego, diagnozowaniu osiągnięć uczniów i rozwijaniu własnego warsztatu metodycznego.

Ponadto pokazuje, w jaki sposób rozwijać autonomię uczniów oraz podaje przykłady technik pomocnych w przygotowaniu się do egzaminu maturalnego oraz dalszego samokształcenia. Nauczyciel decydujący się na pracę zgodnie z założeniami programu powinien posiadać kwalifikacje określone stosownym rozporządzeniem MEN. Poza spełnieniem wymogów formalnych od współczesnego nauczyciela oczekuje się kreatywności, elastyczności i gotowości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego w kraju i za granicą. Nauczyciel języka obcego powinien stale dbać o kształcenie umiejętności językowych oraz rozwijanie wiedzy z dziedziny realio- i kulturoznawstwa krajów niemieckiego obszaru językowego.
Nauczyciele pracujący w szkołach ponadgimnazjalnych powinni na bieżąco śledzić zmiany związane z formułą egzaminu maturalnego i doskonalić umiejętność prawidłowego doboru materiałów dydaktycznych pomocnych w przygotowaniu uczniów do tego egzaminu.
Programem będą zainteresowani szczególnie nauczyciele, którzy dbają nie tylko o rozwój kompetencji językowej uczniów, ale także o kształtowanie ich umiejętności uczenia się i autonomii.
Adresatem programu są również uczniowie i ich rodzice. Znajdą oni tu opis celów nauczania języka niemieckiego oraz oczekiwanych osiągnięć.
Ponadto adresatami programu mogą być także autorzy i wydawcy podręczników.

1.3. Warunki realizacji programu

1.3.1. Podział na grupy językowe

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych określa sposób i warunki podziału uczniów na grupy na zajęciach z języków obcych. Zgodnie z tym rozporządzeniem (§ 7.1. podpunkt 2) podstawą przydziału do danej grupy językowej jest stopień zaawansowania znajomości danego języka, dlatego w szkołach powinny być tworzone grupy międzyklasowe liczące maksymalnie 24 uczniów.
Najlepsze efekty przynosi praca w grupach liczących do 15 osób. Taka liczebność grupy sprzyja aktywności wszystkich uczniów oraz stwarza optymalne warunki do ćwiczenia sprawności produktywnych, przede wszystkim komunikacji i mówienia.
Realizacja programu jest możliwa także w liczniejszych grupach, jednak należy się wówczas założyć wolniejsze tempo osiągania wyznaczonych celów.

1.3.2. Wyposażenie pracowni i pomoce dydaktyczne

W podstawie programowej zawarto warunki jej realizacji, zakłada się m.in. odpowiednio wyposażoną salę lekcyjną.
W pracowni językowej powinny się znaleźć:
– słowniki;
– podręczniki pomocnicze: gramatyki, repetytoria, lektury;
– czasopisma niemieckojęzyczne;

– odtwarzacz płyt CD;
– komputer z dostępem do internetu;
– rzutnik multimedialny;
– tablica interaktywna z odpowiednim oprogramowaniem.

Do pomocy dydaktycznych wspomagających realizację założeń zawartych w programie należą:
– odpowiednio dobrany do poziomu językowego kurs wraz z obudową (m.in. podręcznik, książka ćwiczeń, książka nauczyciela, płyty CD, materiały dodatkowe do kopiowania, testy);
– filmy DVD;
– pomoce wizualne: plansze, plakaty, ilustracje tematyczne.

2. Cele kształcenia

2.1. Cele kształcenia ogólnego i zadania szkoły

Program nauczania jest dokumentem, który staje się dla nauczyciela przewodnikiem w procesie nauczania i wychowania. Dokument ten musi wykazywać zgodność z założeniami zawartymi w podstawie programowej. Zgodnie z nią uczeń kończący naukę na czwartym etapie edukacyjnym będzie osobą dojrzałą, przygotowaną do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i podejmowania decyzji dotyczących własnego rozwoju. Aby stan taki osiągnąć, w podstawie programowej określa się cele ogólne dla czwartego etapu:
– rozwijanie wiedzy i umiejętności zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami uczniów tak, aby potrafili je wykorzystać podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów oraz w dalszym kształceniu;
– kształtowanie postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Do zadań szkoły należy zatem stworzenie warunków, które będą sprzyjać indywidualnemu rozwojowi uczniów, ich zainteresowań i aktywności w różnych dziedzinach życia; zapewnią kształcenie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi oraz kształtowanie krytycznego myślenia i refleksji nad własnymi potrzebami edukacyjnymi i własną hierarchią wartości. W procesie kształcenia ogólnego na czwartym etapie edukacyjnym szkoła kształtuje u uczniów pożądane społecznie postawy, takie jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, podejmowanie inicjatyw, gotowość uczestnictwa w pracy zespołowej oraz postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji.

Ważnym celem działalności szkoły jest skuteczne nauczanie języków obcych. Na czwartym etapie edukacyjnym wyodrębniono trzy warianty podstawy programowej:

– IV.0. dla rozpoczynających naukę;
– IV.1. dla kontynuujących naukę języka obcego w zakresie podstawowym (na podbudowie wymagań poziomu III.0 dla trzeciego etapu edukacyjnego) lub rozszerzonym (na podbudowie wymagań poziomu III.1 dla trzeciego etapu edukacyjnego);
– IV.2. dla uczniów w oddziałach dwujęzycznych.

Niniejszy program opisuje sposoby realizacji wymagań założonych w podstawie programowej: wariant IV.0 oraz IV.1, które odpowiadają odpowiednio poziomowi A2+ (zakres środków językowych jest typowy dla poziomu A2, zaś umiejętności częściowo nawiązują do poziomu B1) w zakresie wszystkich umiejętności językowych.

2.2. Cele ogólne – język niemiecki

Ogólne cele nauczania języka niemieckiego są oczekiwanymi osiągnięciami uczniów w pięciu obszarach, zdefiniowanych zgodnie z definicją kompetencji komunikacyjnej Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ):
1. Znajomość środków językowych (wiadomości);
2. Rozumienie wypowiedzi (recepcja);
3. Tworzenie wypowiedzi (produkcja);
4. Reagowanie na wypowiedzi (interakcja);
5. Przetwarzanie wypowiedzi (mediacja).

W podstawie programowej ustala się dla wariantów IV.0 i IV.1 następujące cele ogólne dla każdego z tych obszarów:

Poziom IV.0	**Poziom IV.1.P** – zakres podstawowy na podbudowie wymagań poziomu III.0 dla trzeciego etapu edukacyjnego
I. Znajomość środków językowych	
Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.	Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwia ją cym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.
II. Rozumienie wypowiedzi	
Uczeń rozumie proste i krótkie wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka, a także krótkie i proste wypowiedzi pisemne.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi	
Uczeń samodzielnie formułuje bardzo krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi ustne i pisemne w obrębie wskazanej tematyki.	Uczeń samodzielnie formułuje krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi ustne i pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
IV. Reagowanie na wypowiedzi	
Uczeń uczestniczy w prostej rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.	Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
V. Przetwarzanie wypowiedzi	
Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie wymaganych środków językowych.	Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

2.3. Cele szczegółowe – język niemiecki

Celem nadrzędnym kształcenia językowego jest nabycie (IV.0) / doskonalenie (IV.1) sprawności komunikacyjnej uczniów tj. skutecznego porozumiewania się zarówno w mowie, jak i w piśmie.
Kształcenie językowe, zgodnie z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej odnosi się do pięciu działań językowych na dwóch płaszczyznach: język mówiony i język pisany.

I. Znajomość środków językowych

1. Poznawanie i doskonalenie repertuaru środków leksykalnych, dotyczących życia codziennego w zakresie 15 wskazanych w treściach blokach tematycznych w stopniu:
IV.0 – bardzo podstawowym;
IV.1 – w miarę rozwiniętym.

2. Poznawanie i doskonalenie repertuaru środków gramatycznych wskazanych w treściach w stopniu:
IV.0 – bardzo podstawowym;
IV.1 – w miarę rozwiniętym.
pozwalających na formułowanie i rozumienie bardzo prostych / prostych (IV.1) wypowiedzi ustnych i pisemnych, reagowanie w sytuacjach typowych oraz przetwarzanie wypowiedzi.

3. Poznawanie i doskonalenie znajomości podstawowych zasad pisowni i wymowy, pozwalających na komunikację w sytuacjach dnia codziennego.

II. Rozumienie wypowiedzi

1. Rozumienie wypowiedzi ustnych:
a. Kształcenie rozumienia ze słuchu, w tym najczęściej używanych słów i wyrażeń na znane uczniowi tematy określone w treściach.
b. Kształcenie rozumienia sensu bardzo krótkich, prostych / krótkich, typowych (IV.1) komunikatów, ogłoszeń i zasadniczych wątków rozmowy.

2. Rozumienie wypowiedzi pisemnych:
Kształcenie rozumienia bardzo krótkich, prostych / krótkich, prostych (IV.1) tekstów dotyczących życia codziennego, m.in. ogłoszeń, reklam, kart dań, rozkładów jazdy oraz bardzo krótkich, prostych / krótkich (IV.1) listów prywatnych / różnorodnych tekstów.

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Formułowanie wypowiedzi ustnych, m.in.
a. Kształcenie umiejętności:
– uzyskiwania i udzielania informacji i wskazówek;
– opisywania;
– opowiadania;
– relacjonowania;
– negocjowania;
– wyrażania opinii, uczuć i intencji, preferencji oraz planów na przyszłość za pomocą prostych / różnorodnych (IV.1) środków językowych w zakresie wskazanej w treściach tematyki i funkcji językowych.

2. Formułowanie wypowiedzi pisemnych
a. Kształcenie umiejętności tworzenia bardzo krótkich, prostych, zrozumiałych / krótkich, prostych, zrozumiałych (IV.1) form wypowiedzi pisemnych, m.in. ogłoszenia, wiadomości, notatki, e-maila, pocztówki, zaproszenia, ankiety, listu, tekstów narracyjnych pozwalających na: opisywanie, opowiadanie, relacjonowanie, wyrażanie opinii, uczuć i intencji, preferencji oraz planów na przyszłość za pomocą prostych /różnorodnych (IV.1) środków językowych w zakresie wskazanej w treściach tematyki i funkcji językowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi

1. Kształcenie umiejętności tworzenia bardzo krótkich, prostych / krótkich, prostych (IV.1) wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz realizacja wskazanych w treściach funkcji językowych, w tym:
a. Kształcenie umiejętności podtrzymywania i inicjowania bardzo prostej / prostej (IV.1) rozmowy w zakresie znanej uczniowi tematyki z pomocą bardzo prostych / prostych (IV.1) środków językowych;
b. Kształcenie umiejętności tworzenia prostych, krótkich tekstów użytkowych w odpowiedzi na m.in. ogłoszenie, wiadomość, e-mail.

2. Kształcenie umiejętności reagowania w sytuacjach życia codziennego, w tym:
a. reagowania na bardzo proste / proste (IV.1) wypowiedzi ustne przy użyciu podstawowych środków językowych;
b. zadawania bardzo prostych / prostych (IV.1) pytań i udzielania odpowiedzi;
c. reagowania na bardzo proste / proste (IV.1) polecenia.

V. Przetwarzanie wypowiedzi

1. Kształcenie i rozwijanie umiejętności formułowania wypowiedzi ustnych i pisemnych, przy użyciu bardzo prostych / prostych (IV.1) struktur leksykalno-gramatycznych na podstawie materiałów wizualnych: obrazków, grafiki, zdjęć, wykresów, piktogramów, statystyk itp.
2. Kształcenie umiejętności interpretacji materiału wizualnego i formułowanie uzasadnienia.
3. Kształcenie umiejętności tłumaczenia tekstu lub fragmentów tekstu z języka obcego na język ojczysty z zachowaniem ogólnego sensu wypowiedzi.
4. Kształcenie umiejętności dostrzegania zależności przyczynowo-skutkowej na podstawie historyjek obrazkowych.

W zakresie wariantu IV.1 podstawy programowej zakłada się ponadto przygotowanie ucznia do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym.

Z zadania tego wynikają takie cele jak:
1. zapoznanie z wymaganiami egzaminacyjnymi;
2. zapoznanie z formułą egzaminu oraz typami zadań maturalnych;
3. organizowanie treningów rozwiązywania arkuszy egzaminacyjnych.

2.4. Szczegółowe cele wychowania

Lekcje języka obcego pozwalają na realizację postulatów wychowawczych, które wynikają bezpośrednio z zadań szkoły wymagań określonych w podstawie programowej – kształtowanie postaw:
– ciekawości i otwartości na inne kultury;
– szeroko pojętej tolerancji;
– gotowości do refleksji, samooceny i dokonywania zmian, jak i zapisów nawiązujących do rozwijania kompetencji kluczowych;
– prospołecznych, w tym umiejętności współpracy i działania zespołowego;
– szeroko pojętej odpowiedzialności, m.in. za słowo, kulturę języka, własne osiągnięcia w uczeniu się.

Realizacja założeń wychowawczych jest możliwa przez zastosowanie odpowiedniej metody np. praca metodą projektu w celu kształtowania postaw prospołecznych bądź włączenie do treści nauczania tematyki pozwalającej na realizację określonego celu – kształcenie postawy tolerancji, np. realizacja tematu *Toleranz: Brücke zwischen den Menschen* w bloku: człowiek.

3. Treści nauczania

Uczeń posługuje się językiem na poziomie A2+ (IV.0), B1 (IV.1) przy użyciu podstawowego (IV.0) / w miarę rozwiniętego (IV.1.P) zasobu środków językowych w zakresie tematyki, kategorii gramatycznych, funkcji językowych, wiedzy realioznawczej wskazanych w poniższych zestawieniach.

3.1. Tematyka / materiał leksykalny

Program proponuje zgodnie z podstawą programową i wymaganiami maturalnymi piętnaście zakresów tematycznych do opanowania w ciągu trzech lat nauki. Każdy blok tematyczny obejmuje wiele aspektów. Tematy powinny być wybierane zgodnie z możliwościami językowymi, zainteresowaniami i doświadczeniami pozajęzykowymi uczniów.

PRZYKŁADOWE ASPEKTY W POSZCZEGÓLNYCH ZAKRESACH TEMATYCZNYCH			
		POZIOM IV.0	**POZIOM IV.1** **wariant podstawowy**
1	Człowiek	dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, problemy etyczne	dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, problemy etyczne
2	Dom	miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczeń domu i ich wyposażenia, wynajmowanie mieszkania	miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczeń domu i ich wyposażenia, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania
3	Szkoła	przedmioty nauczania, oceny i wymagania, życie szkoły, kształcenie pozaszkolne	przedmioty nauczania, oceny i wymagania, życie szkoły, kształcenie pozaszkolne, system oświaty
4	Praca	zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza	zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza, rynek pracy
5	Życie rodzinne i towarzyskie	okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy	okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy
6	Żywienie	artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale	artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale

		gastronomiczne	gastronomiczne, diety
7	Zakupy i usługi	rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług, środki płatnicze	rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług, środki płatnicze, banki, ubezpieczenia
8	Podróżowanie i turystyka	środki transportu, informacja turystyczna, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie	środki transportu, informacja turystyczna, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, wypadki
9	Kultura	dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, media	dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, media
10	Sport	dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy	dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy
11	Zdrowie	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higieniczny tryb życia	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higieniczny tryb życia, niepełnosprawni, uzależnienia, ochrona zdrowia
12	Nauka i technika	odkrycia naukowe, wynalazki, obsługa i korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, technologie informacyjno-komunikacyjne	odkrycia naukowe, obsługa i korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, awarie, technologie informacyjno-komunikacyjne
13	Świat przyrody	klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe	klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe, katastrofy, przestrzeń kosmiczna
14	Państwo i społeczeństwo	konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna	struktura państwa, urzędy, organizacje społeczne i międzynarodowe, konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna, gospodarka
15	Wiedza o krajach obszaru niemieckojęzycznego w kontekście interkulturowym i europejskim, w tym problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności		wiedza o krajach obszaru niemieckojęzycznego w kontekście interkulturowym i europejskim, w tym problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności

3.2. Zagadnienia gramatyczne

Aby osiągnąć cele komunikacyjne, uczeń powinien posługiwać się konkretnymi strukturami gramatycznymi.
Program zakłada realizację poniższych zagadnień gramatycznych. Kolejność wprowadzania zagadnień gramatycznych związana jest z celami komunikacyjnymi lekcji.

ZAGADNIENIA GRAMATYCZNE PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI:	
Kategoria gramatyczna	
Czasownik	– odmiana czasowników regularnych i nieregularnych, modalnych, posiłkowych, zwrotnych, rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych w czasie *Präsens* – tryb rozkazujący czasowników – znaczenie i użycie czasownika *lassen* – tworzenie czasu przeszłego *Präteritum* – tworzenie czasu przeszłego *Perfekt* – tworzenie czasu przeszłego *Plusquamperfekt* – tworzenie czasu przyszłego *Futur I* – rekcja wybranych czasowników – tworzenie trybu przypuszczającego *Konjunktiv II* – forma opisowa trybu przypuszczającego *Konditional I: würde* + bezokolicznik – strona bierna czasowników w czasach *Präsens, Präteritum* i *Perfekt*
Rzeczownik	– użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego oraz użycie rzeczownika bez rodzajnika – deklinacja mocna rzeczowników – deklinacja słaba rzeczowników – odmiana imion własnych – rekcja wybranych rzeczowników
Przymiotnik	– przymiotnik jako orzecznik – odmiana przymiotnika z rodzajnikiem określonym, nieokreślonym, bez rodzajnika, po przeczeniu *kein*, zaimku dzierżawczym, po zaimkach liczebnych przez wszystkie przypadki – regularne i nieregularne stopniowanie przymiotników – rekcja wybranych przymiotników – przymiotniki w porównaniach
Zaimek	– odmiana zaimków osobowych – odmiana zaimków dzierżawczych – zaimki pytające i wskazujące – zaimek zwrotny *sich* – zaimki względne

	– zaimek nieosobowy *es* – zaimki nieokreślone: *alle, einige, etwas, jeder, jemand, einer, keiner, man, niemand, nichts, alles*
Liczebnik	– liczebniki główne – liczebniki porządkowe – liczebniki ułamkowe i dziesiętne – liczebniki w oznaczeniu miary i wagi, powierzchni i objętości
Przyimek	– przyimki z celownikiem: *aus, bei, gegenüber, mit, nach, seit, von, zu* – przyimki z biernikiem: *bis, durch, für, gegen, ohne, um, entlang* – przyimki lokalne z celownikiem i biernikiem: *an, auf, in, hinter, neben, unter, über, vor, zwischen* – przyimki z dopełniaczem: *statt, trotz, während, wegen*
Składnia	– zdania pojedyncze: oznajmujące, pytające, rozkazujące – szyk wyrazów w zdaniu: prosty, przestawny oraz szyk zdania podrzędnie złożonego – miejsce przeczenia w zdaniu – zdania złożone współrzędnie ze spójnikami: *aber, denn, oder, und, sondern, deshalb, sonst, trotzdem* i bezspójnikowe – zdania podrzędne dopełnieniowe ze spójnikami: *dass, ob, wer, was, wo* – zdania podrzędne okolicznikowe przyczyny ze spójnikami: *weil, da* – zdania podrzędne czasowe ze spójnikam: *wenn, als, bevor, ehe, nachdem, seitdem, während* – zdania podrzędne warunkowe ze spójnikiem *wenn* – zdania podrzędne okolicznikowe przyzwolenia ze spójnikiem *obwohl* – zdania podrzędne okolicznikowe celu ze spójnikiem *damit* – konstrukcja bezokolicznikowa z *um ... zu* – zdania podrzędne okolicznikowe sposobu ze spójnikiem *(an)statt dass* – konstrukcja bezokolicznikowa z *(an)statt ... zu* – zdania względne z zaimkiem względnym – zdania z dwuczłonowymi spójnikami: *entweder ... oder, nicht nur ... sondern auch, sowohl ... als auch, zwar ... aber* – konstrukcja bezokolicznikowa z *zu* i bez *zu*
Przeczenia	– przeczenie *kein* – przeczenia: *nicht, nichts, niemand*
Słowotwórstwo	– rzeczowniki złożone – tworzenie rzeczowników od czasowników, przymiotników i imiesłowów – słowotwórstwo przymiotnika

3.3. Funkcje językowe

Do podstawowych funkcji językowych, które uczeń powinien opanować należą:
– nawiązywanie kontaktów towarzyskich: przedstawianie siebie i innych osób;
– powitanie i pożegnanie;
– udzielanie podstawowych informacji na swój temat i pytanie o dane rozmówcy i innych osób;
– rozpoczynanie, prowadzenie i kończenie rozmowy;
– stosowanie form grzecznościowych;
– uzyskiwanie i przekazywanie prostych informacji i wyjaśnień;
– proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji i sugestii;
– prośba o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia;
– wyrażanie swoich życzeń i opinii, pytanie o opinie i życzenia innych;
– wyrażanie swoich emocji, np. radości, niezadowolenia, zdziwienia;
– wyrażanie prośby i podziękowania oraz zgody lub odmowy wykonania prośby;
– wyrażanie przeprosin, przyjmowanie przeprosin;
– wyrażanie prośby o powtórzenie bądź wyjaśnienie;
– opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk i czynności;
– opowiadanie o wydarzeniach życia codziennego i ich komentowanie;
– przedstawianie faktów z przeszłości i teraźniejszości;
– relacjonowanie wydarzeń z przeszłości;
– wyrażanie i uzasadnianie swoich opinii, poglądów;
– przedstawianie opinii innych osób;
– przedstawianie zalet i wad różnych rozwiązań i poglądów;
– opowiadanie o marzeniach, nadziejach i planach na przyszłość;
– wyrażanie pewności, przypuszczenia oraz wątpliwości;
– wyjaśnianie sposobu obsługi prostych urządzeń;
– rozpoznawanie i stosowanie nieformalnego i formalnego stylu wypowiedzi;
– instruowanie.

3.4. Treści kulturowe

Zajęcia z języka obcego to nie tylko nauka języka. Nauka komunikowania się w języku obcym jest związana z ludźmi, którzy się tym językiem posługują, ich kulturą, historią i zwyczajami. Dlatego nauczanie zagadnień kulturowych związanych z obszarem języka niemieckiego powinno stanowić integralną część procesu nauczania języka. Poprzez poznawanie historii, tradycji i zwyczajów innych krajów, ze szczególnym uwzględnieniem państw niemieckojęzycznych, kształtujemy w uczniach świadomość językową, postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur. W wyniku takiego kształtowania u uczniów kompetencji kulturowej uczeń nauczy się obiektywnie postrzegać rzeczywistość i różnice między kulturą własną i obcą.

Na szeroko pojętą kulturę narodu składają się m.in.:
– tradycje, zwyczaje;
– obchodzenie świąt i uroczystości;
– normy zachowania;
– ubiór;
– zwyczaje kulinarne;
– sposoby spędzania czasu wolnego;
– sposób urządzania mieszkań;
– relacje między pokoleniami i rówieśnikami;
– stosunki w pracy i życiu publicznym;
– opieka społeczna, zdrowotna;
– system wartości, poglądy, religia;
– zachowania niewerbalne: gesty, mimika;
– różne odmiany języka, np. dialekty, język potoczny, slangi.

Aby rozwijanie kompetencji kulturowej było procesem systematycznym, proponuje się stosowanie różnych technik bezpośrednich i pośrednich. Nauczyciel podejmuje decyzję o ich wykorzystaniu zależnie od poziomu językowego klasy, zainteresowań i możliwości uczniów oraz uwzględniając liczbę godzin przeznaczonych na realizację procesu dydaktycznego.
Są to np.:
– wystrój klasy: mapy, plakaty, kolaże, flagi, kąciki tematyczne, itd.;
– czytanie i słuchanie tekstów zawierających informacje o krajach niemieckojęzycznych, w tym: czasopism językowych, fragmentów literatury (w wersji uproszczonej);
– oglądanie rysunków, zdjęć, filmów czy teledysków;
– korespondencja w języku niemieckim – w sposób tradycyjny lub drogą elektroniczną, np. poprzez czat, fora dyskusyjne, gry online;
– wymiana z młodzieżą z krajów niemieckojęzycznych;
– konkursy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych;
– przeprowadzanie tematycznych projektów kulturowych;
– organizowanie dni kultury krajów niemieckojęzycznych;
– organizowanie wieczorów poezji, piosenki niemieckiej, spotkań z cudzoziemcami;
– przygotowywanie gier symulacyjnych lub dram.

4. Oczekiwane osiągnięcia uczniów

4.1. Poziomy wymagań językowych

Opis umiejętności językowych zawarty w podstawie programowej nawiązuje do zaleceń Rady Europy sformułowanych w *Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie* (2003). W tym dokumencie pojawiły się definicje działań językowych, a przede wszystkim opisy poziomów kompetencji językowej. ESOKJ określa sześciostopniowy

system poziomów biegłości w zakresie poszczególnych działań językowych. Ten system umożliwia stosowanie powszechnie akceptowanego standardu pomiaru:
– poziom podstawowy – A1, A2;
– poziom samodzielności – B1, B2;
– poziom biegłości – C1, C2.

Zakłada się, że uczniowie realizujący poziom IV.0 podstawy programowej mają osiągnąć poziom A2+, czyli A2 w zakresie środków językowych i częściowo poziom B1 w zakresie umiejętności.
Uczniowie realizujący poziom IV.1 wariant podstawowy podstawy programowej mają osiągnąć poziom B1.Skala ogólna poziomów biegłości językowej ESOKJ podaje następujące wskaźniki biegłości dla poszczególnych poziomów:

Poziom niezależności	B1	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w jasnych, standardowych wypowiedziach, które dotyczą znanych jej spraw i zdarzeń typowych dla pracy, szkoły, czasu wolnego itd. Potrafi radzić sobie w większości sytuacji komunikacyjnych, które mogą zdarzyć się w czasie podróży po regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafi tworzyć proste, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne na tematy, które są jej znane bądź ją interesują. Potrafi opisywać doświadczenia, zdarzenia, nadzieje, marzenia i zamierzenia, krótko uzasadniając bądź wyjaśniając swoje opinie i plany.
Poziom podstawowy	A2	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to np. bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.
	A1	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować

		pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np. miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna, i rzeczy, które posiada; oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawić siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą rozmowę, pod warunkiem że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

4.2. Wymagania programowe w zakresie wiadomości i umiejętności

Program zakłada następujące osiągnięcia uczniów pod koniec nauki języka niemieckiego w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie poszczególnych działań językowych:

	Poziom IV.0	**Poziom IV.1.P**
Działania językowe	**Osiągnięcia**	
Recepcja: słuchania	Uczeń rozumie ze słuchu bardzo proste, krótkie, typowe wypowiedzi (np. instrukcje, komunikaty, rozmowy) artykułowane powoli i wyraźnie w standardowej odmianie języka i potrafi: – zareagować na polecenie; – określić główną myśl tekstu; – określić główną myśl poszczególnych części tekstu; – znaleźć w tekście określone informacje; – określić intencje nadawcy / autora tekstu; – określić kontekst wypowiedzi (np.: czas, miejsce, sytuację, uczestników); – rozróżnić formalny i nieformalny styl wypowiedzi.	Uczeń rozumie ze słuchu proste, typowe wypowiedzi (np. instrukcje, komunikaty, ogłoszenia, rozmowy) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka: – określa główną myśl tekstu; – określa główną myśl poszczególnych części tekstu; – znajduje w tekście określone informacje; – określa intencje nadawcy / autora tekstu; – określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, sytuację, uczestników); – rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.
Recepcja: czytanie	Uczeń rozumie krótkie, proste wypowiedzi pisemne (np. napisy informacyjne, listy, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, proste teksty narracyjne) oraz potrafi:	Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. napisy informacyjne, listy, broszury, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi, proste

	– określić główną myśl tekstu; – określić główną myśl poszczególnych części tekstu; – znaleźć w tekście określone informacje; – określić intencje nadawcy / autora tekstu; – określić kontekst wypowiedzi (np. wskazać nadawcę, odbiorcę, formę tekstu); – rozróżnić formalny i nieformalny styl wypowiedzi.	artykuły prasowe i teksty narracyjne): – określa główną myśl tekstu; – określa główną myśl poszczególnych części tekstu; – znajduje w tekście określone informacje; – określa intencje nadawcy / autora tekstu; – określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu); – rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu; – rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.
Produkcja: mówienie	Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi ustne, a w nich potrafi: – opisać ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; – opowiedzieć o wydarzeniach życia codziennego i je skomentować; – przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości; – opisać swoje upodobania i uczucia; – wyrazić swoje opinie, poglądy i przedstawić opinie innych osób; – przedstawić intencje i plany na przyszłość.	Uczeń tworzy krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi ustne: – opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; – opowiada o wydarzeniach życia codziennego i je komentuje; – przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości; – relacjonuje wydarzenia z przeszłości; – wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia; – przedstawia opinie innych osób; – przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań i poglądów; – opisuje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; – opisuje doświadczenia swoje i innych osób; – wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości; – wyjaśnia sposób obsługi prostych urządzeń (np.

		automatu do napojów, bankomatu); – stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.
Produkcja: pisanie	Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi pisemne w formie prostych wyrażeń i zdań (np. wiadomość, e-mail, krótki opis, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, ankieta, pocztówka, prosty list prywatny), a w nich potrafi: – opisać ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; – opisać wydarzenia życia codziennego i je skomentować; – przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości; – opisać swoje upodobania i uczucia; – wyrazić swoje opinie i innych osób; – opisać intencje i plany na przyszłość.	Uczeń tworzy krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, opis, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, ankieta, pocztówka, e-mail, list prywatny, prosty list formalny): – opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; – opisuje wydarzenia życia codziennego i je komentuje; – przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości; – relacjonuje wydarzenia z przeszłości; – wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia; – przedstawia opinie innych osób; – przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań i poglądów; – opisuje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; – opisuje doświadczenia swoje i innych; – wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości; – wyjaśnia sposób obsługi prostych urządzeń (np. automatu do napojów, automatu telefonicznego); – stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; – stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.

Interakcja: ustne reagowanie (rozmawianie)	Uczeń reaguje ustnie w sposób prosty i zrozumiały w typowych sytuacjach, a zatem potrafi: – nawiązać kontakty towarzyskie (np. przedstawić siebie i inne osoby, przywitać i pożegnać się, udzielić podstawowych informacji na swój temat i zapytać o dane rozmówcy i innych osób); – rozpocząć, poprowadzić i zakończyć rozmowę; – stosować formy grzecznościowe; – uzyskać i przekazać proste informacje i wyjaśnienia; – zaproponować, przyjąć i odrzucić propozycje i sugestie; – poprosić o pozwolenie, udzielić i odmówić pozwolenia; – wyrazić swoje opinie i życzenia oraz zapytać o opinie i życzenia innych osób; – wyrazić emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); – wyrazić prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; – przeprosić, przyjąć przeprosiny; – poprosić o powtórzenie bądź wyjaśnienie (sprecyzowanie) tego, co powiedział rozmówca.	Uczeń reaguje ustnie w sposób zrozumiały, w typowych sytuacjach: – nawiązuje kontakty towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby, udziela podstawowych informacji na swój temat i pyta o dane rozmówcy i innych osób); – rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; – stosuje formy grzecznościowe; – uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; – prowadzi proste negocjacje w typowych sytuacjach życia codziennego (np. wymiana zakupionego towaru); – proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje i sugestie; – prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; – wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych; – wyraża emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); – prosi o radę i udziela rady; – wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; – wyraża skargę, przeprasza, przyjmuje przeprosiny; – prosi o powtórzenie bądź wyjaśnienie tego, co powiedział rozmówca.
Interakcja: pisemne reagowanie (korespondowanie)	Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. e-mail, wiadomość) w typowych sytuacjach, a w nim potrafi: – nawiązać kontakty towarzyskie (np. przedstawić się i inne osoby,	Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. e-mail, wiadomość, list prywatny i prosty list formalny) w typowych sytuacjach: – nawiązuje kontakty

	udzielić podstawowych informacji na swój temat i zapytać o dane rozmówcy i innych osób); – uzyskać i przekazać proste informacje i wyjaśnienia (np. wypełnić formularz); – zaproponować, przyjąć i odrzucić propozycje i sugestie; – poprosić o pozwolenie, udzielić i odmówić pozwolenia; – wyrazić swoje opinie i życzenia, zapytać o opinie i życzenia innych; – wyrazić emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); – wyrazić prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; – przeprosić, przyjąć przeprosiny.	towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby, udziela podstawowych informacji na swój temat i pyta o dane rozmówcy i innych osób); – uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; – prowadzi proste negocjacje (np. uzgadnianie formy spędzania czasu); – proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje i sugestie; – prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; – wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadza się i sprzeciwia; – wyraża emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); – prosi o radę i udziela rady; – wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; – wyraża skargę, przeprasza, przyjmuje przeprosiny.
Mediacja: ustne lub pisemne przetwarzanie wypowiedzi	Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie, a więc potrafi: – przekazać w języku obcym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. mapach, symbolach, piktogramach) oraz tekstach obcojęzycznych; – przekazać w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku obcym.	Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie: – przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, ma pach, symbolach, piktogramach), audiowizualnych (np. filmach, reklamach) oraz tekstach obcojęzycznych; – przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku obcym; – przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim.

Ponadto od ucznia kończącego naukę w szkole ponadgimnazjalnej oczekuje się, że potrafi:
– dokonywać samooceny i wykorzystywać techniki samodzielnej pracy nad językiem;
– współdziałać w grupie;
– korzystać ze źródeł informacji w języku obcym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi) również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
– stosować strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznane słowa i zwroty) oraz proste strategie kompensacyjne (np. zastąpienie innym wyrazem, opis) w przypadku, gdy nie zna lub nie pamięta jakiegoś wyrazu;
– rozpoznawać różnice i podobieństwa między językami, czyli posiada świadomość językową.

5. Procedury osiągania celów

5.1. Założenia metodyczne

Na efektywność procesu nauczania i uczenia się największy wpływ mają jego uczestnicy: nauczyciel i uczeń. Osiągnięcie celów kształcenia przedstawionych w tym programie będzie możliwe, jeżeli nauczyciel zorganizuje nauczanie w odpowiedni, najbardziej efektywny dla danej grupy sposób. Od uczniów jest wymagana natomiast pełna aktywność, świadome uczestnictwo w lekcjach, systematyczne i rzetelne wykonywanie zadań.

Program opiera się na założeniach **pedagogiki humanistycznej**, w myśl której nauczanie języka niemieckiego należy dostosować do potrzeb, zdolności i możliwości uczniów. W programie nie narzuca się jednej, wybranej metody nauczania, a raczej sugeruje się **podejście eklektyczne**. Nauczyciel dokonuje wyboru metod i technik pracy dla danej grupy, biorąc pod uwagę jej specyfikę: poziom motywacji, możliwości intelektualne, preferowane przez uczniów style poznawcze.

W zakresie samych sprawności program podkreśla, zgodnie z podstawą programową, rozwój **kompetencji komunikatywnej**, a więc wykształcenie umiejętności tworzenia efektywnych komunikatów, adekwatnych do zaistniałych sytuacji komunikacyjnych. Porozumiewanie się będzie skuteczne, jeżeli komunikat jest w miarę poprawny gramatycznie. Przy realizacji programu w zakresie nauczania gramatyki proponuje się stosowanie przede wszystkim metody indukcyjnej. Ale w określonych warunkach nie wyklucza się też nauczania dedukcyjnego.

W parze z rozwijaniem kompetencji językowych musi iść kształtowanie **autonomii** uczniów. Wymagania współczesnego świata powodują, że konieczne jest przyzwyczajanie uczniów do samodzielnego uczenia się, poszukiwania własnych strategii uczenia się języka, rozwijania kreatywności i umiejętności pracy w zespole.

Prace nad kształceniem kompetencji komunikacyjnej wspomaga **podejście zadaniowe**. Zgodnie z tym podejściem uczenie się języka zachodzi podczas wykonywania określonego zadania, które jest impulsem do wykorzystania języka w sposób zbliżony do tego, w jaki posługujemy się nim w życiu codziennym.

Nauczyciel, który jest odpowiedzialny za efektywność procesu dydaktycznego, powinien tak go zaplanować i realizować, aby uczniowie mogli:
– poszerzać wiadomości i umiejętności językowe;
– dysponować wystarczającym repertuarem modeli reakcji językowych, które mogą zastosować w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych;
– kształcić kompetencję kulturową;
– przygotować się do egzaminu maturalnego poprzez poznanie technik sprawdzania opanowania sprawności językowych;
– przygotować się do „uczenia się języka przez całe życie" i krytycznej samooceny własnych umiejętności.

5.2. Formy pracy

Przedstawione w programie cele kształcenia mogą zostać zrealizowane pod warunkiem aktywnego uczestnictwa uczniów w procesie dydaktycznym. Nauczyciel, który odpowiada za organizację tego procesu, powinien być świadomy swojej roli organizatora, przewodnika i eksperta. Planując cały proces nauczania, a także każdą jednostkę lekcyjną, należy zadbać nie tylko o rozwijanie poszczególnych sprawności, ale także o różnorodność form socjalnych. Wybór formy pracy zależy od konkretnej sytuacji na lekcji oraz preferencji uczniów. Dobrze byłoby uświadomić uczniom cel zastosowania danej formy i pożytek płynący z jej wykorzystania.

Ze względu na cel komunikacyjny nauczania optymalnymi formami pracy na lekcjach są **praca w parach** i **praca w grupach**.
Praca w parach umożliwia rozwój kompetencji komunikacyjnej, ponieważ interakcja przypomina wówczas autentyczną sytuację. Pracę w parach stosuje się przy wykonywaniu zadań z luką informacyjną. Uczniowie muszą wzajemnie wymienić się posiadanymi informacjami, aby wykonać zadanie. Powszechnie stosuje się tę formę pracy do przygotowania i odgrywania dialogów.
Pracę w grupach stosuje się do wykonywania zadań problemowych. Umożliwia ona współdziałanie uczniów poprzez podział zadań do wykonania. Dobrym przykładem zastosowania tej formy jest projekt. Praca grupowa jest nie tylko atrakcyjna dla uczniów, ale przyczynia się też do rozwoju umiejętności i cech przydatnych w dorosłym życiu: odpowiedzialności za wykonanie zadania, samodzielności, umiejętności zawierania kompromisu, negocjowania i tolerancji.
Do wykonywania wielu zadań i ćwiczeń na lekcji wykorzystuje się **pracę indywidualną**. Tę formę należy także docenić, ponieważ jej zaletą jest umożliwienie uczniom pracy we własnym tempie z zastosowaniem indywidualnych strategii. Stosuje się ją np. przy czytaniu

tekstów ze zrozumieniem, ćwiczeniach gramatycznych, leksykalnych oraz wielu innych zadaniach wymagających skupienia.
Ostatnią formą jest **praca z całą klasą**. Nauczyciele stosują ją najczęściej podczas ćwiczeń wymowy lub przy omawianiu jakiegoś problemu.

Stosowanie różnych form pracy na lekcji zwiększa aktywność i zaangażowanie uczniów. Natomiast aktywne uczestnictwo w realizacji zadań gwarantuje lepsze zrozumienie i zapamiętanie opracowywanego zagadnienia. Ponadto uczniowie mogą uczyć się od siebie, poprawiać wzajemnie błędy, mieć poczucie wpływu na efekty pracy.
Warunkiem stosowania na lekcji różnych form socjalnych jest odpowiednia sala lekcyjna. Uczniowie powinni mieć możliwość swobodnego poruszania się, zmiany ustawienia stolików i prezentowania swoich prac.

5.3. Techniki nauczania

5.3.1. Rozumienie wypowiedzi – słuchanie

Słuchanie jest pierwszą sprawnością, z którą uczniowie stykają się podczas nauki języka obcego. Prawidłowy odbiór usłyszanej wypowiedzi warunkuje określoną reakcję językową. Z tego jasno wynika, że bez opanowania umiejętności rozumienia komunikatu usłyszanego nie będzie możliwa komunikacja. Od początku nauki należy zwrócić uwagę na to, aby prezentowane w ramach tej sprawności treści były przedstawiane w realnych sytuacjach posługiwania się językiem niemieckim.

Rodzaje tekstów, które stosuje się w procesie kształcenia sprawności rozumienia ze słuchu to:
– dialogi;
– komunikaty;
– rozmowy telefoniczne;
– piosenki;
– wiadomości radiowe;
– prognozy pogody;
– historyjki;
– wywiady.
Zrozumienie usłyszanej wypowiedzi nie jest proste nawet wówczas, gdy uczeń zna słownictwo i struktury gramatyczne. Nauczyciel może pomóc uczniom, uświadamiając im i stosując różne strategie komunikacyjne pomocne w zrozumieniu wypowiedzi usłyszanej. Do tych strategii zaliczmy m.in.:
– przewidywanie treści na podstawie tytułu czy towarzyszących zadaniu ilustracji;
– rozpoznawanie kontekstu sytuacyjnego przy pomocy dźwięków towarzyszących nagraniu, np. odgłosy ulicy, ton wypowiedzi;
– uświadomienie uczniom, że niezrozumienie pojedynczych słów nie blokuje rozumienia wypowiedzi;

– zapoznanie z zadaniem do tekstu zawsze przed jego wysłuchaniem, co odpowiednio ukierunkuje uwagę uczniów.

Do rozwijania i sprawdzania sprawności rozumienia ze słuchu wykorzystuje się takie techniki, jak:
– technika wielokrotnego wyboru;
– technika prawda / fałsz;
– uzupełnianie tabeli, wykresu, formularza;
– zaznaczanie elementów, które pojawiają się w tekście;
– wybieranie właściwego obrazka lub elementu ilustracji;
– dopasowywanie, np. pytań do odpowiedzi, zdania do osoby;
– podawanie właściwej kolejności obrazków, wydarzeń;
– uzupełnianie tekstu z lukami leksykalnymi;
– poprawianie tekstu napisanego w porównaniu z usłyszanym.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 49)

1•29 **1 A Höre die Radiosendung und wähle für die interviewten Personen passende Fotos. Schreibe die Lösung ins Heft.**
Posłuchaj audycji radiowej i wybierz dla osób wypowiadających się odpowiednie zdjęcia. Rozwiązanie zapisz w zeszycie.

B Ordne den Fotos die Hobbys zu. Schreibe die Lösung ins Heft.
Do zdjęć dopasuj nazwy hobby. Rozwiązanie zapisz w zeszycie.

1 Parkour
2 Gametesten
3 Dogdancing

1•29 **2 Höre die Radiosendung noch einmal und ergänze die Sätze mit der richtigen Information. Schreibe die Lösung ins Heft.**
Posłuchaj audycji radiowej jeszcze raz i uzupełnij zdania właściwą informacją. Rozwiązanie zapisz w zeszycie.

1 Tanja trainiert mit Jocker seit ... Jahren.
A 7 B 8
C 6

2 Tanja trifft sich mit anderen Dogdancern ... .
A täglich B einmal in der Woche
C oft

3 Tanja fährt bald zum Turnier und trainiert ... .
A eine Stunde täglich B den ganzen Tag
C zwei Stunden jeden Tag

4 Boris ... in der Stadt.
A läuft B fährt
C schläft

5 Parkourer freuen sich auf ... .
A Konkurrenz B Barrieren
C Turniere

Przykład: PERFEKT 1 (str. 23)

3 1.28 **Welche Hobbys haben Heike und Boris? Hör zu und sammle Informationen.**
Jakie hobby mają Heike i Boris? Posłuchaj nagrania i zbierz informacje.

Heike

macht Karate

Boris

spielt Computer

4 1.28 **Richtig (R) oder falsch (F)? Hör noch einmal zu und entscheide.**
Prawda czy fałsz? Posłuchaj rozmowy jeszcze raz i zdecyduj.

1 Heike schreibt für eine Schülerzeitung. R F
2 Heike macht seit drei Jahren Karate. R F
3 Boris lernt das Zeichnen im Internet. R F
4 Boris möchte nach Japan fahren. R F

W nauczaniu języka obcego sprawności kształci się oddzielnie, ale w miarę wzrostu biegłości językowej należy je ze sobą integrować. Na poziomie podstawowym tekst słuchany bywa często punktem wyjścia do ćwiczeń w mówieniu.

Przykład: Infos aktuell 2 (str. 66)

4 1•27 **A Höre das Telefongespräch und sage: Um welche Anzeige aus Aufgabe 3 geht es?**
Posłuchaj rozmowy telefonicznej i powiedz, o którym ogłoszeniu z zadania 3. jest w niej mowa.

B Ergänze mündlich die Fragen mit den angegebenen Wörtern.
Uzupełnij ustnie pytania podanymi wyrazami.

wie groß • wie hoch *(x2)* • wann • ab wann • wo

1 _____ ist die Wohnung?
2 _____ liegt die Wohnung?
3 _____ ist die Miete?
4 _____ sind die Nebenkosten?
5 _____ ist die Wohnung frei?
6 _____ kann ich die Wohnung besichtigen?

5 A Führt in Paaren Gespräche nach dem Schema. Übernehmt einmal die Rolle des Mieters, einmal des Vermieters.
Przeprowadźcie w parach rozmowy według podanego schematu. Przejmujcie na zmianę rolę wynajmującego i odnajmującego mieszkanie.

Wohnung frei?	+
Größe?	46 m² / 56 m²
Lage?	günstig / zentral
Miete?	450 € / 560 €
frei ab?	1.09. / 15.02.
Besichtigungstermin?	morgen 18 Uhr / erst am Montag 13 Uhr

Przykład: PERFEKT 2 (str. 62)

4 2.37 **Was ist er / sie von Beruf? Hör die vier Aussagen und antworte.**
Kto jest kim z zawodu? Posłuchaj czterech wypowiedzi i odpowiedz.

Aussage 1 Psychologe Programmierer
Aussage 2 Busfahrerin Reiseleiterin
Aussage 3 Bankkaufmann Verkäufer
Aussage 4 Ärztin Sozialarbeiterin

5 2.37 **Richtig (R) oder falsch (F)? Hör die Aussagen noch einmal und entscheide.**
Prawda czy fałsz? Posłuchaj nagrania jeszcze raz i zdecyduj.

1 Der Programmierer trifft sich gern mit seinen Kunden. R F
2 Die Busfahrerin fährt immer die Linie 10. R F
3 Der Verkäufer mag Kontakt zu Menschen. R F
4 Die Ärztin arbeitet an Wochenenden. R F

6 UND DU? Beantworte die Fragen. Odpowiedz na pytania.

1 Welchen Beruf findest du interessant? Warum?
2 Welche Vorteile und Nachteile hat dieser Beruf?

5.3.2. Rozumienie wypowiedzi – czytanie

W dobie ułatwionego przepływu informacji uczniowie mają wiele okazji do wykorzystywania umiejętności składających się na sprawność czytania w języku niemieckim. Na lekcjach języka niemieckiego należy zadbać o różnorodność tekstów przeznaczonych do doskonalenia sprawności czytania ze zrozumieniem. Na poziomie IV.0 są to następujące rodzaje tekstów:
– napisy informacyjne;
– ulotki reklamowe;
– jadłospisy;
– ogłoszenia;
– rozkłady jazdy;
– reklamy;
– instrukcje;
– notatki i proste artykuły prasowe;
– teksty dialogowe;
– listy, e-maile;
– proste teksty narracyjne.

Teksty nie mogą być zbyt długie, ani zawierać nadmiaru nowych słów czy nieznanych struktur gramatycznych. Uczniowie, szczególnie ci rozpoczynający naukę języka obcego, dążą często do dosłownego zrozumienia tekstu tzn. chcą go dosłownie tłumaczyć na język polski. Zadaniem nauczyciela jest odpowiednie ukierunkowanie pracy nad tekstem, aby czytanie ze zrozumieniem nie było tłumaczeniem tekstu. W tym celu należy zwracać szczególną uwagę na odpowiednie przeprowadzenie fazy przygotowującej uczniów do czytania ze zrozumieniem i wykorzystać zjawisko asymilacji.

Techniki, które można stosować przed czytaniem tekstu, to:
– wprowadzenie do tematu tekstu na podstawie ilustracji, tytułu tekstu, tytułów fragmentów tekstu;
– poszukiwanie w tekście słów kluczy;
– odwoływanie się do wiedzy ogólnej uczniów;
– wprowadzenie nowego materiału leksykalnego.

Dobrze zaplanowana i przeprowadzona faza przygotowująca do czytania będzie pomocna w uruchomieniu u uczniów mechanizmów domysłu językowego.

Przykład: Infos aktuell 2 (str. 22)

Ohne Reisebüros geht es auch ...

Berlin, 12.08.2019
Italien, Frankreich und Spanien ... waren schon lange mein Traum. Ich habe mich lange auf die Reise vorbereitet. Ich habe zuerst die Route geplant. Dann habe ich die Reiseführer und Stadtpläne gekauft. Einen Monat vor Beginn der Reise habe ich Hotels reserviert und Fahrkarten gekauft. Flüge habe ich schon früher gebucht. Die Reise konnte losgehen. Am Abend davor habe ich meinen Rucksack gepackt und bin mit dem Bus von Berlin nach München gefahren. Dort habe ich meinen Bruder besucht. Ich habe bei ihm übernachtet. Am nächsten Morgen habe ich den Zug nach Mailand genommen. Ich bin dort drei Tage bei meiner Internetfreundin Chiara geblieben. Wir haben zusammen ihren Geburtstag gefeiert und ich habe ihre Freunde kennengelernt. Von Mailand bin ich per Anhalter nach Rom gefahren. Eine tolle Stadt. Viel zu besichtigen. Ich habe viele Fotos gemacht. Nach drei Tagen bin ich nach Paris geflogen. Dort habe ich vier Tage verbracht. Ich habe die Stadt besichtigt, war in Disneyland, abends habe ich in Cafés gesessen oder habe in Klubs getanzt. Die letzte Station war Spanien – Costa del Sol. Dort habe ich nur relaxt – Strand, Sonne, Meer ... Paradies. Nach 14 Tagen bin ich nach Hause zurückgekehrt. Müde, aber glücklich.

1 Beantwortet mündlich in Paaren die angegebene Frage.
Odpowiedzcie w parach ustnie na poniższe pytanie.

- Was machst du vor / während / nach der Reise?

Zimmer reservieren • Fotos machen • besichtigen • die Route planen • von der Reise erzählen • einen Reiseführer kaufen • im Hotel übernachten • Fotos zeigen • sich erholen • den Rucksack packen

Przykład: PERFEKT 1 (str. 42)

1 Neue Kontakte. Was macht ihr? Sprecht in der Gruppe. Nowe znajomości. Co robicie? Porozmawiajcie w grupie.

Du lernst eine Person kennen und findest sie interessant. Was machst du?

- eine SMS schreiben
- persönlich ansprechen
- (ins Kino) einladen
- auf Facebook ansprechen
- anrufen
- essen gehen
- zusammen ausgehen
- zu Bekannten auf Facebook einladen

2 2.08 Welche Tipps bekommt Jan von Till? Lies den Text und finde sie. Jakie wskazówki otrzymuje Jan od Tilla? Przeczytaj tekst i znajdź w nim rady.

Jan kommt aus Polen. Er ist schon ein Jahr in Deutschland, in Bonn – als Austauschschüler. Er hat dort einen guten Freund – Till. Jan lernt auch Melanie kennen. Er findet Melanie sehr interessant und will sie ansprechen. Aber wie ist das in Deutschland? Wer macht den ersten Schritt? Jan fragt Till.

- Till, ich habe da mal eine Frage.
- Frag nur, Jan.
- Du weißt doch, ich finde Melanie toll. Kann ich sie ansprechen oder muss ich warten? Ich glaube, sie mag mich auch ...
- Also Jan, ich finde, der Junge fängt an, so ist es besser. Du musst sie einfach ansprechen.
- Und wohin können wir gehen?
- Bei uns in Deutschland ist Kino ein Klassiker. Das ist in Polen doch bestimmt nicht anders, oder? Du kannst mit Melanie ins Kino gehen.
- Klar. Gute Idee! Im Kino in der Brotfabrik läuft gerade ein guter Film. Und wer zahlt dann?
- Ich finde, du kannst die Kinokarten ruhig bezahlen. Schau mal, wer da kommt: Melanie!

INFO LANDESKUNDE
Die Brotfabrik ist ein Kulturzentrum in Bonn. Es gibt hier Kinos, Theater und Gastronomie.

W zadaniach sprawdzających rozumienie tekstów czytanych stosujemy najpierw techniki globalnego, a następnie szczegółowego rozumienia tekstu.
Do technik towarzyszących czytaniu i następujących po nim zaliczamy:
– nadawanie tytułu lub tytułów fragmentom tekstu;
– zadania typu prawda / fałsz;
– przyporządkowywanie wypowiedzi osobom,
– dopasowywanie odpowiedzi do pytań lub fragmentów zdań do siebie;
– uzupełnianie tekstu z lukami;
– uzupełnianie informacji w tabeli;

– zadania wielokrotnego wyboru;
– porządkowanie fragmentów tekstu chronologicznie;
– pracę ze słownikiem;
– zadania leksykalne ze słownictwem wprowadzonym w tekście.

Czytanie łączy się często z innymi sprawnościami, a tekst stanowi wówczas także punkt wyjścia dla ćwiczeń w pisaniu i / lub mówieniu. Są to następujące techniki:
– sporządzanie notatki z tekstu;
– pisanie odpowiedzi na list;
– pisanie podziękowania za życzenia, zaproszenie;
– uzasadnianie wyboru tekstu;
– formułowanie pytań lub odpowiedzi;
– streszczenie tekstu;
– odgrywanie ról.

Przykład: Infos aktuell 2 (str. 22)

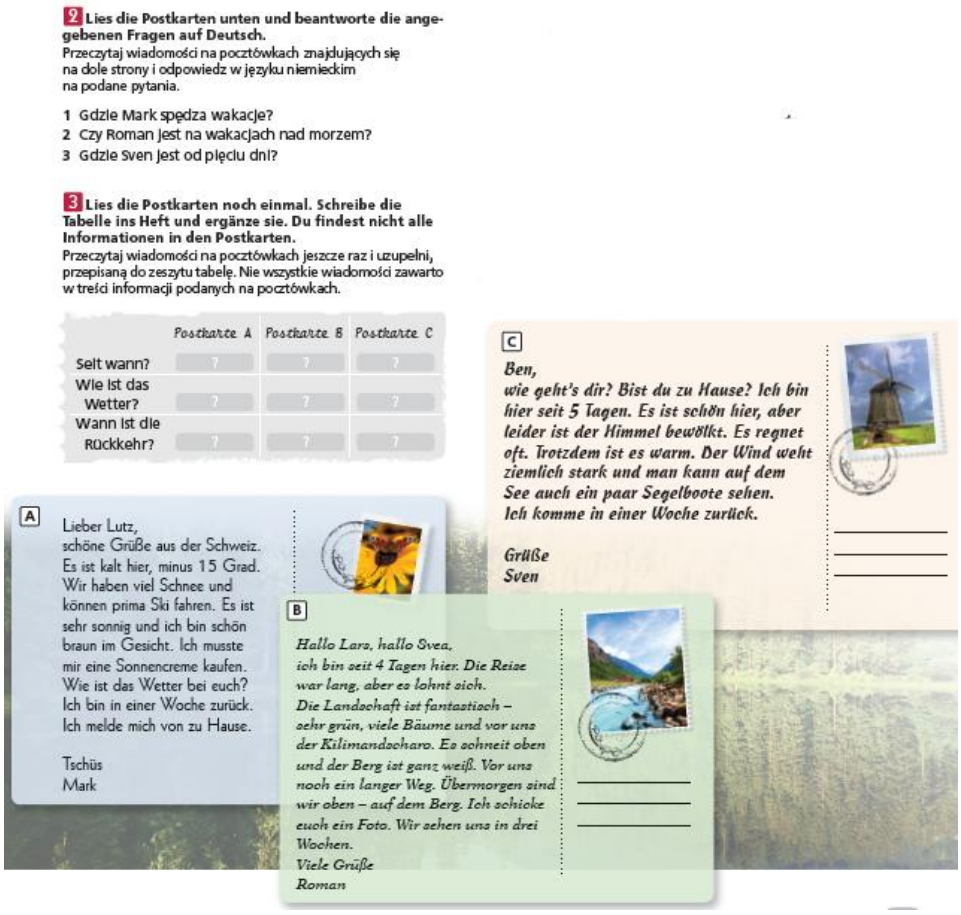

2 **Lies die Postkarten unten und beantworte die angegebenen Fragen auf Deutsch.**
Przeczytaj wiadomości na pocztówkach znajdujących się na dole strony i odpowiedz w języku niemieckim na podane pytania.

1 Gdzie Mark spędza wakacje?
2 Czy Roman jest na wakacjach nad morzem?
3 Gdzie Sven jest od pięciu dni?

3 **Lies die Postkarten noch einmal. Schreibe die Tabelle ins Heft und ergänze sie. Du findest nicht alle Informationen in den Postkarten.**
Przeczytaj wiadomości na pocztówkach jeszcze raz i uzupełni, przepisaną do zeszytu tabelę. Nie wszystkie wiadomości zawarto w treści informacji podanych na pocztówkach.

	Postkarte A	Postkarte B	Postkarte C
Seit wann?	?	?	?
Wie ist das Wetter?	?	?	?
Wann ist die Rückkehr?	?	?	?

A
Lieber Lutz,
schöne Grüße aus der Schweiz. Es ist kalt hier, minus 15 Grad. Wir haben viel Schnee und können prima Ski fahren. Es ist sehr sonnig und ich bin schön braun im Gesicht. Ich musste mir eine Sonnencreme kaufen. Wie ist das Wetter bei euch? Ich bin in einer Woche zurück. Ich melde mich von zu Hause.

Tschüs
Mark

B
Hallo Lara, hallo Svea,
ich bin seit 4 Tagen hier. Die Reise war lang, aber es lohnt sich. Die Landschaft ist fantastisch – sehr grün, viele Bäume und vor uns der Kilimandscharo. Es schneit oben und der Berg ist ganz weiß. Vor uns noch ein langer Weg. Übermorgen sind wir oben – auf dem Berg. Ich schicke euch ein Foto. Wir sehen uns in drei Wochen.
Viele Grüße
Roman

C
Ben,
wie geht's dir? Bist du zu Hause? Ich bin hier seit 5 Tagen. Es ist schön hier, aber leider ist der Himmel bewölkt. Es regnet oft. Trotzdem ist es warm. Der Wind weht ziemlich stark und man kann auf dem See auch ein paar Segelboote sehen. Ich komme in einer Woche zurück.

Grüße
Sven

Przykład: PERFEKT 1 (str. 24)

2 1.29 **Welcher Titel passt? Lies die Aussagen und ordne zu. Ein Titel passt zu keiner Aussage.**
Przeczytaj wypowiedzi i dopasuj tytuły do tekstów. Jeden tytuł nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

A Sport am Monitor • B Alte Städte und Orte • C Untypische Fotos •
D Comics- und Filmstars • E Junge Politiker

Seltene oder untypische Hobbys

Text 1 __?__
Bald ist die German Comic Con und ich freue mich schon so. Ich bin nämlich Cosplayer. Weißt du, was das ist? Der Trend kommt aus Japan: Wir tragen Kostüme von Figuren aus Mangas, Comics, Filmen oder Computerspielen. Findest du mein Hobby seltsam? Willst du es mal ausprobieren und Cosplayer werden? (Anne)

Text 2 __?__
„Das ist doch kein Sport!", höre ich immer, wenn Leute mein Hobby kommentieren. „Natürlich ist das Sport!", antworte ich dann. Was ich mache? Ich bin E-Sportler und habe zweimal im Monat Wettkämpfe mit Computerspielen. Schon jetzt bekomme ich Geld dafür, und nach der Schule will ich Profi werden. (Timon)

Text 3 __?__
„Politik ist doch langweilig", sagen alle meine Freunde und Klassenkameraden, aber ich finde das nicht. Ich bin in der Jugendorganisation einer Partei engagiert. Warum? Ganz einfach: Wir wollen die Welt besser machen. Also treffe ich zweimal in der Woche meine Freunde aus der Jugendorganisation und wir diskutieren über aktuelle Themen. (Bianca)

Text 4 __?__
Mein Hobby ist nicht ganz normal, glaube ich. Ich mag nämlich alles, was unten ist: Keller, U-Bahn-Stationen oder auch eine Krypta. Dort mache ich immer Fotos. Manchmal reise ich in Städte nur, weil es dort interessante Orte im Untergrund gibt. Wollt ihr meine Fotos sehen? Ich zeige sie auf meinem Blog. (Felix)

Das brauchst du!
ich will du willst er, sie, es will
wir wollen ihr wollt sie, Sie wollen
▷ S. 28

3 **Wer sagt das? Lies die Sätze und antworte.** Kto to mówi? Przeczytaj zdania i odpowiedz.

1 Wir wollen die Welt besser machen. __?__
2 Ich will in Zukunft Profi werden. __?__
3 Wollt ihr meine Fotos sehen? __?__
4 Willst du Cosplayer werden? __?__

5.3.3. Rozumienie wypowiedzi – mówienie

Kształcenie sprawności mówienia związane jest w dużym stopniu ze sprawnościami słuchania i czytania. Komunikaty usłyszane lub przeczytane stają się bodźcami dla określonych reakcji językowych. Sprawność mówienia ma bardzo złożony charakter i jej doskonalenie odbywa się na wielu płaszczyznach. Chodzi w szczególności o następujące aspekty:
– wykorzystanie i poszerzanie zasobów leksykalnych;
– poprawność gramatyczną zgodną z kontekstem sytuacyjnym;
– płynność, tempo, rytm i melodię wypowiedzi;
– poprawność fonetyczną wypowiedzi.

Uczniowie nie mają zazwyczaj zbyt wielu okazji, aby w sposób naturalny móc używać języka niemieckiego. Nauczyciel powinien kreować na lekcjach sytuacje zbliżone do realnych, w których uczniowie mają możliwość w sposób naturalny posługiwać się językiem niemieckim. Do skutecznej komunikacji niezbędne są też różne strategie wspomagające mówienie, np.:
– stosowanie środków niewerbalnych (mowa ciała, intonacja, ton głosu);
– parafrazowanie wypowiedzi;
– wykorzystywanie synonimów lub wyrazów bliskoznacznych;
– opisywanie lub definiowanie słowa, którego uczeń nie zna w języku niemieckim;
– proszenie o powtórzenie, objaśnienie, pomoc.

Na gotowość uczniów do posługiwania się językiem niemieckim w komunikacji ma wpływ podejście nauczyciela do poprawności językowej wypowiedzi i sposób korekty błędów. Zgodnie z podejściem komunikacyjnym skuteczne przekazanie komunikatu jest ważniejsze

od doskonałej poprawności językowej. Nauczyciel nie powinien oceniać wypowiedzi ustnej w fazie ćwiczeń ani poprawiać błędów w trakcie wypowiedzi ucznia. Kształcenie sprawności mówienia rozpoczyna się od ćwiczeń silnie sterowanych wzorcem i kończy swobodnymi, spontanicznymi wypowiedziami uczniów.

Techniki stosowane w celu doskonalenia sprawności mówienia to:
– powtarzanie za wzorem;
– tworzenie dialogów w oparciu o wzór;
– formułowanie pytań i odpowiedzi na określony temat;
– udzielanie instrukcji lub wydawanie poleceń;
– zadania oparte na luce informacyjnej – wymiana w parach informacji na podstawie posiadanych przez każdego ucznia innych danych;
– symulacje – odgrywanie ról w oparciu o podane informacje;
– technika dramy;
– opisywanie osoby, miejsca, ilustracji;
– formułowanie hipotez, interpretacji, np. sytuacji przedstawionej na obrazku;
– wypowiedź według podanych podpunktów.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 34)

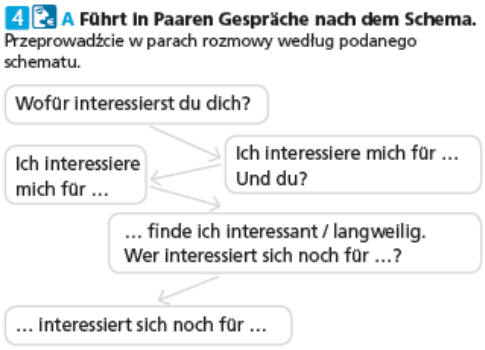

Przykład: PERFEKT 1 (str. 38)

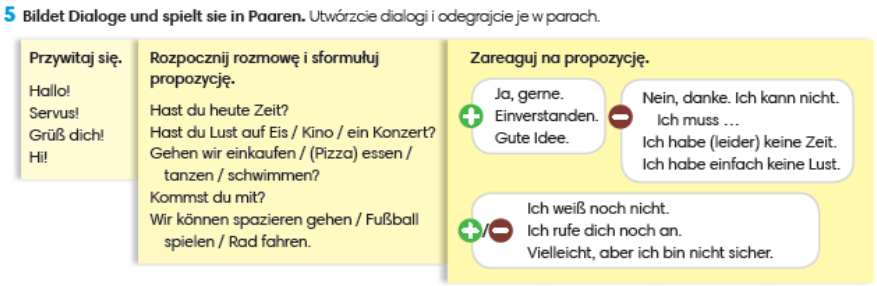

Aby zachęcić uczniów do mówienia, należy zadbać o przyjazną i bezpieczną atmosferę oraz odpowiednie przygotowanie uczniów do mówienia. Można to osiągnąć m.in. poprzez:
– wyposażenie uczniów w niezbędny materiał językowy, np. poprzez stosowanie burzy mózgów, asocjogramów, list słownictwa;

– stosowanie wizualizacji;
– zapewnienie bodźca do mówienia, np. tekst słuchany lub czytany, obrazek, wykres, itd.
– określenie tematu, kontekstu sytuacyjnego;
– dokładne zdefiniowanie zadania.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 39)

1 **Sieh dir die Speisekarte unten an und beantworte mündlich die angegebenen Fragen.**
Przyjrzyj się karcie dań umieszczonej na dole strony i odpowiedz ustnie na poniższe pytania.

- Was magst du? Was magst du nicht?
- Was findest du teuer? Was findest du billig?
- Was bestellst du?

Przykład: PERFEKT 1 (str. 16)

1 **Was ist in der Sporttasche und was ist im Rucksack? Mach eine Liste.**
Co jest w torbie sportowej, a co – w plecaku? Sporządź listę.

1.21
ein Bleistift • ein Deo • ein Duschgel • ein Englischbuch • Fußballschuhe • eine Geldbörse • ein Handtuch • ein Handy • ein Heft • eine Kosmetiktasche • ein Kuli • ein Ladegerät • eine Lunchbox • ein Mineralwasser • Schlüssel • ein Smartphone • eine Sonnenbrille • ein Taschenrechner • Taschentücher • ein Trainingsanzug • ein Trikot • ein Zirkel

2 **Sprecht in Paaren.** Porozmawiajcie w parach.

- Was ist in der Sporttasche von Thorsten?
- In der Sporttasche ist ein / eine … sind …
  In der Sporttasche ist kein / keine … sind keine …

- Was ist im Rucksack von Michaela?
- Im Rucksack ist ein / eine … sind …
  Im Rucksack ist kein / keine … sind keine …

5.3.4. Tworzenie wypowiedzi – pisanie

Naukę pisania wprowadza się od samego początku nauki języka. Najpierw jest to umiejętność wspierająca zapamiętywanie materiału językowego, a więc pisanie odtwórcze, naśladowanie wzorców czy wykonywanie schematycznych ćwiczeń.
W miarę nabywania wiadomości i umiejętności przechodzi się stopniowo do pisania tekstów użytkowych, takich jak:
– wiadomość;
– opis;
– notatka;
– ogłoszenie;
– zaproszenie;
– ankieta;
– pocztówka;
– e-mail, wpis na blogu;
– list prywatny.

Tworząc wypowiedź pisemną, uczeń powinien wykazać się umiejętnościami z zakresu:
– techniki pisania;
– znajomości potrzebnej leksyki i struktur gramatycznych;
– umiejętności przekazywania określonych informacji i intencji;
– znajomości różnych form wypowiedzi i stylów w nich stosowanych.

Techniki stosowane w celu doskonalenia sprawności tworzenia wypowiedzi pisemnych to:
– przepisywanie;
– dyktanda;
– porządkowanie zdań;
– kończenie zdań;
– uzupełnianie wypowiedzi jednej z osób w dialogu, pytań lub odpowiedzi;
– udzielanie pisemnej odpowiedzi na pytania;
– układanie samodzielnych, kilkuzdaniowych wypowiedzi;
– sporządzanie notatek np. z rozmowy telefonicznej;
– pisanie początku lub zakończenia tekstu;
– opisywanie obrazków;
– pisanie prostych tekstów użytkowych według schematu;
– pisanie listów zgodnie ze wskazówkami;
– korzystanie ze słownika.

Konsekwentna kontrola przez nauczyciela wypowiedzi pisemnych, stopniowe eliminowanie błędów językowych, wyjaśnianie trudnych zjawisk gramatycznych powinny przynieść zadawalające efekty w kształtowaniu sprawności pisania. Niezwykle ważnym elementem w nauce pisania jest wdrażanie uczniów do samokorekty i analizy własnych błędów.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 81)

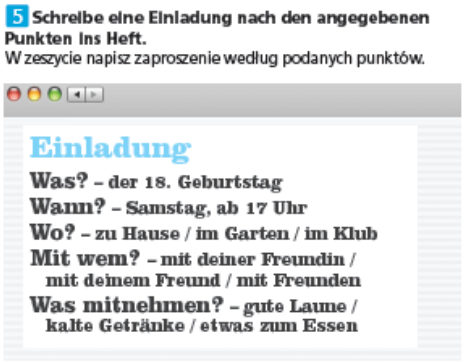
5 Schreibe eine Einladung nach den angegebenen Punkten ins Heft.
W zeszycie napisz zaproszenie według podanych punktów.

Einladung

Was? – der 18. Geburtstag
Wann? – Samstag, ab 17 Uhr
Wo? – zu Hause / im Garten / im Klub
Mit wem? – mit deiner Freundin / mit deinem Freund / mit Freunden
Was mitnehmen? – gute Laune / kalte Getränke / etwas zum Essen

Przykład: PERFEKT 1 (str. 64)

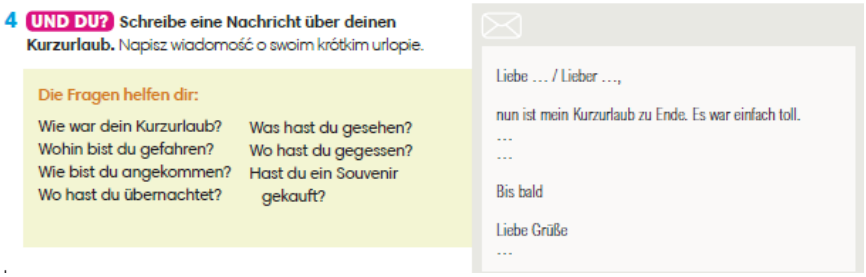
4 UND DU? Schreibe eine Nachricht über deinen Kurzurlaub. Napisz wiadomość o swoim krótkim urlopie.

Die Fragen helfen dir:

Wie war dein Kurzurlaub?
Wohin bist du gefahren?
Wie bist du angekommen?
Wo hast du übernachtet?
Was hast du gesehen?
Wo hast du gegessen?
Hast du ein Souvenir gekauft?

Liebe … / Lieber …,

nun ist mein Kurzurlaub zu Ende. Es war einfach toll.
…
…

Bis bald

Liebe Grüße
…

5.3.5. Reagowanie na wypowiedzi

Europejski System Opisu Kształcenia Językowego wprowadził do kanonu działań językowych umiejętność reagowania na wypowiedzi (interakcja) i ich przetwarzania (mediacja) i postawił je na równi z tradycyjnymi działaniami, czyli rozumieniem i tworzeniem tekstów. Działania interakcyjne polegają na tym, że co najmniej dwie osoby uczestniczą w ustnej lub pisemnej komunikacji. Kształcenie tej umiejętności polega na integracji nabytych wiadomości i umiejętności. Uczestnik interakcji musi zrozumieć wypowiedź drugiej osoby (słuchanie lub czytanie) i odpowiednio na nią zareagować (mówienie lub pisanie), korzystając z zasobu znanej mu leksyki, struktur gramatycznych i wiedzy socjokulturowej.

Na poziomie IV.0 uczeń reaguje w prosty i zrozumiały sposób, w typowych sytuacjach:
– przedstawianie siebie i innych osób;
– rozpoczynanie, podtrzymywanie i kończenie rozmowy w różnych sytuacjach;
– uzyskiwanie informacji i ich udzielanie;
– proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji;
– proszenie o wyjaśnienie, powtórzenie, opinię;
– proszenie o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia;
– wyrażanie uczuć, życzeń, przedstawianie upodobań;
– opisywanie postaci, miejsc, przedmiotów;
– przedstawianie własnej opinii i opinii innych osób;

– przepraszanie, dziękowanie, przyjmowanie przeprosin i podziękowań.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 10)

6 Reagiere auf Deutsch. Schreibe die Sätze ins Heft.
Zareaguj po niemiecku. Zdania zapisz w zeszycie.

1 Przedstaw się nowo poznanej osobie.
2 Zapytaj o samopoczucie koleżanki.
3 Dowiedz się o wiek Adama.
4 Powiedz, że lubisz pływać.
5 Powiedz, że Marta studiuje medycynę.
6 Pożegnaj się ze swoją nauczycielką lub swoim nauczycielem języka niemieckiego.

Przykład: PERFEKT 1 (str. 66)

1 Wie reagierst du in diesen Situationen? Ordne zu.
Jak zareagujesz w tych sytuacjach? Przyporządkuj odpowiednio wyrażenia.

2.33
Keine Ahnung! • Ganz klar, das ist … • Das ist wohl … • Keine Frage! • Vielleicht ist das … • Nie gehört!

Co powiesz, gdy:
1 znasz odpowiedź na pytanie,
2 masz wątpliwości,
3 nie znasz odpowiedzi?

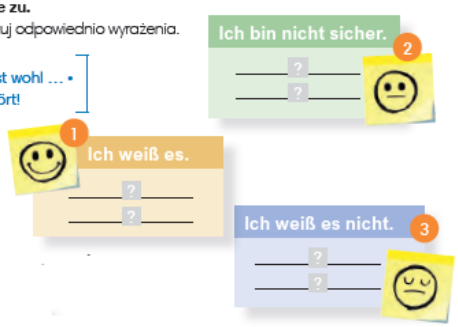

5.3.6. Przetwarzanie wypowiedzi

Mediacja jest działaniem językowym, podczas którego uczeń przekazuje informacje uzyskane od innych osób lub np. autora tekstu. Typowymi przykładami działań mediacyjnych są: tłumaczenia, streszczenia, podsumowania oraz przekazywanie informacji przedstawionych np. w formie graficznej (ilustracja, wykres). Jest to dosyć trudna umiejętność, którą kształtuje się poprzez rozwijanie pozostałych sprawności.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 93)

Przykład: PERFEKT 1 (str. 23)

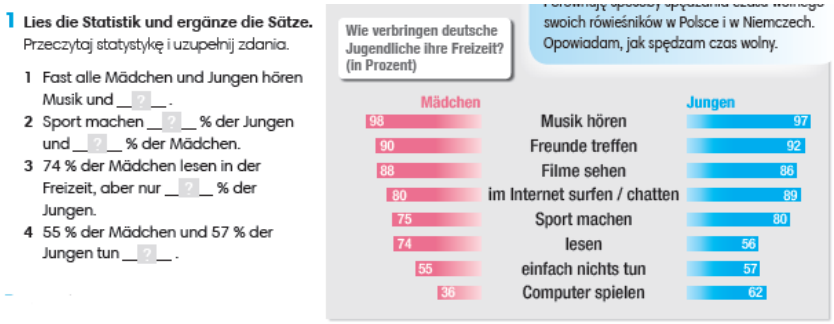

5.3.7. Nauczanie słownictwa

Nauczanie i systematyczne uczenie się słownictwa jest niezwykle ważne, a na początkowym etapie nauki języka chyba najważniejsze. Bez znajomości choćby podstawowej leksyki z różnych zakresów tematycznych niemożliwe jest nawiązanie jakiejkolwiek komunikacji. Nauczanie leksyki przebiega w trzech etapach: prezentacja, utrwalanie i powtarzanie. Poznawanie i utrwalanie słownictwa powinno odbywać się w kontekście sytuacyjnym. Przy wprowadzaniu nowego słówka starajmy się przestrzegać określonej kolejności, która z pozycji ucznia wygląda następująco: *gehört – gesprochen – gelesen – geschrieben*. Oznacza to, że uczeń powinien najpierw usłyszeć nowe słowo, wypowiedzieć je, zobaczyć jego zapis i samemu odtworzyć ten zapis.

Najczęściej stosowane techniki pracy ze słownictwem to:
– porządkowanie słów na kategorie semantyczne;
– tworzenie map wyrazowych (asocjogramów);
– podawanie synonimów, antonimów, przykładów użycia;
– słowotwórstwo: dodawanie przyrostków i przedrostków do rdzenia wyrazu;
– rozwiązywanie krzyżówek, rebusów i zagadek;
– rozsypanka literowa (układanie wyrazów z rozrzuconych liter);

– hierarchizowanie, kategoryzowanie (tzw. pojęcia nadrzędne i podrzędne);
– definiowanie słów w języku obcym;
– dopasowywanie wyrazów do obrazków lub odgadywanie znaczenia na podstawie ilustracji;
– sporządzanie własnych słowniczków;
– wskazywanie wyrazu niepasującego do pozostałych;
– test wielokrotnego wyboru;
– dopasowywanie wyrazów do siebie (kolokacje);
– wyjaśnianie różnic znaczeń;
– tłumaczenia.

Wprowadzając i utrwalając nowe słownictwo, staramy się ćwiczyć także poprawną wymowę. Szczególnie ważne jest to w przypadku, kiedy uczniowie rozpoczynają naukę nowego języka. Ćwiczenia fonetyczne można podzielić na dwie grupy: rozróżnianie i produkowanie dźwięków.
Rozróżnianie dźwięków:
– zastosowanie par zbliżonych wymową;
– dopasowywanie wyrazu usłyszanego do napisanego lub przedstawionego na obrazku.
Produkowanie dźwięków:
– imitacja (chórem, grupą, indywidualnie);
– technika bodźca obrazkowego;
– głośne czytanie.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 100)

2 Ordne anhand des Textes den Wörtern auf Bayerisch ihre deutschen Entsprechungen zu. Schreibe die Lösung ins Heft.
Na podstawie treści tekstu dopasuj do wyrazów w dialekcie bawarskim niemieckie odpowiedniki. Rozwiązanie zapisz w zeszycie.

1 die Kuchl	A die Wurst
2 das Würstl	B die Küche
3 die Wurstkuchl	C das Brötchen
4 die Semmel	D die Wurstküche

Przykład: PERFEKT 1 (str. 57)

1 Welche Sportarten sind das? Jakie to dyscypliny sportu?

1	2	3	4
a Surfen	a Schlittschuh laufen	a Reiten	a Handball spielen
b Kiten	b Snowboard fahren	b Joggen	b Schwimmen
c Segeln	c Ski fahren	c Rad fahren	c Skaten

5.3.8. Nauczanie gramatyki

W podejściu komunikacyjnym nauczanie gramatyki nie jest celem samym w sobie. Nie oznacza to jednak, że podejście komunikacyjne nie przypisuje gramatyce żadnej roli w procesie nauczania i uczenia się języka obcego. Pewna doza poprawności gramatycznej wypowiedzi i określona wiedza z zakresu gramatyki są niezbędne. Dzięki temu nie dojdzie do zakłócenia komunikacji, nieporozumień bądź zupełnej blokady przepływu informacji. Nowe konstrukcje gramatyczne mogą być prezentowane przez nauczyciela w sposób **indukcyjny** (uczniowie sami dochodzą do reguły na podstawie przedstawionych przykładów).

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 62)

2 A Finde in den Texten die angegebenen Verben und sage: Was bedeuten sie auf Polnisch?
Znajdź w tekstach poniższe czasowniki i na podstawie kontekstu ustal ich znaczenie.

essen gehen • anfangen • einkaufen • ausgehen • einladen • zubereiten • fernsehen • ausmachen • aufstehen • anmachen • anziehen • vorhaben

B Ergänze die Sätze mit Verben aus den Texten. Schreibe die Sätze ins Heft.
Uzupełnij zdania czasownikami z tekstów. Zdania zapisz w zeszycie.

Trennbare Verben

	A		B
Der Kurs		um 15 Uhr	
Ich		heute mit Mai Li	
Jetzt		ich noch ein bisschen	

C Finde in den Texten Verben mit folgenden Präfixen und schreibe sie ins Heft.
Znajdź w tekstach czasowniki, które rozpoczynają się od następujących przedrostków, i zapisz je w zeszycie.

1 be-
2 er-
3 ge-
4 ver-

Grammatikregel 0.1, S.68

Przykład: PERFEKT 1 (str. 64)

3 Finde in der E-Mail die Sätze im Perfekt und ordne zu.
Znajdź w e-mailu zdania w czasie przeszłym Perfekt i przyporządkuj je odpowiednio.

Infinitiv	Perfekt (*sein* + Partizip II)
zurück|kommen	sind … zurückgekommen
fahren	?
fliegen	?
an|kommen	?
auf|stehen	?
gehen	?
Infinitiv	**Perfekt (*haben* + Partizip II)**
gefallen	hat … gefallen
essen	?
schlafen	?
ein|kaufen	?
aus|suchen	?
…	?

Nowe konstrukcje gramatyczne mogą być również prezentowane metodą dedukcji (nauczyciel objaśnia regułę i podaje przykłady zastosowania).
Indukcyjne nauczanie gramatyki wymaga od uczniów większego zaangażowania i sprawdza się w grupach uczniów samodzielnych, którzy lubią rozwiązywać problemy. Sposób dedukcyjny nie wymaga większej aktywności uczniów, ale może być bardziej efektywny w grupach, które preferują konkretną, podawczą formę nauki. Chociaż nauczanie indukcyjne wydaje się być korzystniejsze, nauczyciel winien sam podjąć decyzję o wyborze metody prezentacji materiału gramatycznego, biorąc pod uwagę stopień trudności danego zagadnienia oraz preferencje uczniów.
Zaprezentowany materiał gramatyczny należy utrwalić. Najczęściej stosuje się w tym celu następujący model: ćwiczenia wdrażające – ćwiczenia utrwalające – produkcja językowa. Mają tu zastosowanie typowe techniki drylu językowego, czyli imitacja (powtarzanie), substytucja (podstawianie) i transformacja (przekształcanie). Ważne, aby materiał gramatyczny ćwiczony był w konkretnym kontekście leksykalnym.

Inne techniki przydatne w nauczaniu i testowaniu gramatyki to:
– uzupełnianie luk;
– technika wielokrotnego wyboru;
– rozsypanki wyrazowe (tworzenie zdań z elementów);
– wstawianie odpowiedniej formy;
– dopasowywanie;
– tłumaczenie na język niemiecki (wyrazów, zdań lub fragmentów zdań).

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 67)

3 **Ergänze die Sätze mit den angegebenen Verben in der richtigen Form. Schreibe die Sätze ins Heft. Übersetze dann die Sätze ins Polnische.**
Uzupełnij zdania podanymi czasownikami w odpowiedniej formie. Zdania zapisz w zeszycie. Następnie przetłumacz zdania na język polski.

wollen	1	Er _____ Deutsch lernen.
	2	Wir _____ nach Deutschland fahren.
sollen	3	Anja _____ die Wohnung aufräumen.
	4	Ich _____ mich um 2 Kinder kümmern.
dürfen	5	Er _____ keine Schokolade essen.
	6	Die Kinder _____ heute nicht ausgehen.

Przykład: PERFEKT 1 (str. 7)

4 **Ergänze die Fragen. Achte auf die richtige Form der Verben.**
Uzupełnij pytania podanymi czasownikami w odpowiedniej formie.

[gehen • kommen • sein • wohnen • gehen • heißen]

Wie __?__ du?	Woher __?__ du?	Wo __?__ du?
Wie alt __?__ du?	In welche Klasse __?__ du?	Wie __?__ es dir?

5.3.9. Przygotowanie do egzaminu maturalnego

Uczniowie realizujący podstawę programową na poziomie IV.0 mogą przystąpić do matury na poziomie podstawowym. Wymaga to jednak od nich systematycznej pracy nad językiem, także poza lekcjami. Nauczyciel wspomaga uczniów w przygotowaniu do wewnętrznego i zewnętrznego egzaminu maturalnego poprzez zapoznanie ich z:
– formą egzaminu;
– wymaganiami egzaminacyjnymi;
– tematyką egzaminu maturalnego;
– typowymi zadaniami egzaminacyjnymi.

Zważywszy na niezbyt dużą liczbę godzin języka niemieckiego, należy zwrócić szczególną uwagę na dobór podręcznika i materiałów wspomagających.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 76)

6 Schreibkompetenz **Schreibe einen Brief nach der Anweisung ins Heft.**
Napisz w zeszycie list zgodnie z poleceniem.

Zapraszasz znajomą lub znajomego z Niemiec na 17. urodziny. Znajoma lub znajomy chce otrzymać kilka informacji na temat sposobu świętowania urodzin w Polsce. Napisz jej lub jemu:
- jakie znaczenie mają urodziny w Polsce i które są ważne;
- gdzie młodzież świętuje urodziny i dlaczego;
- jakie prezenty są w modzie i dlaczego;
- gdzie może nocować i jak długo może zostać.

Przykład: Infos aktuell 2 (str. 7)

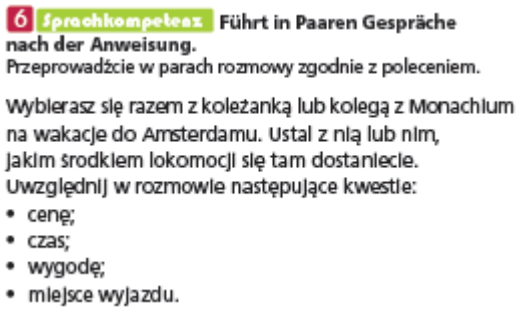

6 Sprachkompetenz **Führt in Paaren Gespräche nach der Anweisung.**
Przeprowadźcie w parach rozmowy zgodnie z poleceniem.

Wybierasz się razem z koleżanką lub kolegą z Monachium na wakacje do Amsterdamu. Ustal z nią lub nim, jakim środkiem lokomocji się tam dostaniecie. Uwzględnij w rozmowie następujące kwestie:
- cenę;
- czas;
- wygodę;
- miejsce wyjazdu.

5.3.10. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się

Jednym z głównych zadań szkoły, wynikających z zapisów w podstawie programowej, jest przygotowanie uczniów do samodzielnego uczenia się. Pod pojęciem autonomii należy rozumieć przede wszystkim gotowość ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań – indywidualnie bądź w grupie. Jest to także zdolność stosowania zdobytych umiejętności i wiedzy w innych kontekstach sytuacyjnych. Aby uczeń był w stanie samodzielnie kierować własnym procesem uczenia się języka niemieckiego i sprawnie korzystać z różnych źródeł informacji, należy od początku nauki zapoznawać go z różnorodnymi strategiami uczenia się. Nauczyciel znający takie strategie uświadamia je uczniom i konsekwentnie wdraża na lekcjach. Każdy uczeń będzie mógł wówczas dokonać wyboru technik uczenia się najbardziej dla niego efektywnych i zgodnych z własnym stylem uczenia się.
Poniższe działania pomogą nauczycielowi skutecznie wdrażać proces rozwoju samodzielności uczniów:
– konsultacje z uczniami w sprawie np. tematyki tekstów, dat sprawdzianów, sposobów oceniania;
– uświadamianie uczniom strategii pomocnych w opanowaniu sprawności językowych i przydatnych przy rozwiązywaniu poszczególnych typów zadań;
– udzielanie wskazówek dotyczących prowadzenia notatek: zaznaczanie kolorem, podkreślanie, stosowanie skrótów, wypunktowywanie, itd.;
– pomoc w selekcji i krytycznej analizie materiałów dodatkowych, które uczniowie wyszukali w różnych źródłach informacji;
– indywidualizowanie prac domowych i kontrola systematyczności ich wykonywania;
– stosowanie prac projektowych;
– nauka korzystania ze słowników, leksykonów, encyklopedii;
– indukcyjne nauczanie gramatyki;
– zapoznanie z *Europejskim portfolio językowym* i zachęcanie do pracy z nim;
– korzystanie z klucza odpowiedzi do ćwiczeń;
– umożliwienie wzajemnego przepytywania się uczniów z materiału poznanego na lekcji oraz koleżeńskiej korekty błędów;
– zapoznanie z technikami kompensacyjnymi i ich stosowanie, np. opisywanie słowa, prośba o powtórzenie lub potwierdzenie informacji, stosowanie mowy ciała;

– wdrażanie samokontroli i samooceny (więcej na ten temat w rozdziale „Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów”).

Jeżeli uczeń zastosuje samodzielnie wybrane strategie uczenia się, to będzie odpowiedzialny za sukcesy, ale i za poniesione porażki. To powinno skłonić go do refleksji nad organizacją procesu uczenia się i jego efektywnością.
Autonomiczny uczeń stosuje osobisty styl uczenia się, pracuje we własnym tempie, cechuje go wysoka motywacja i chęć podejmowania dodatkowego wysiłku. Należy też podkreślić, że im bardziej uczeń jest autonomiczny, tym wyższe ma oczekiwania wobec uczącego.

5.3.11. Inne techniki uatrakcyjniające lekcję

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom uczniów i mając na uwadze aktywizowanie i motywowanie ich do systematycznej pracy, nauczyciel powinien oprócz tradycyjnych technik wykorzystywać te, które spełnią różnorodne potrzeby uczniów.
Do dyspozycji ma on szeroką gamę **technik ludycznych**, czyli gier, zabaw, przysłów, rebusów, łamigłówek, ale także wierszy czy rymowanek.
Powyższe techniki mogą być wykorzystane jako ćwiczenie zasadnicze, ale także w ramach rozgrzewki językowej jako powtórzenie bądź przerwa śródlekcyjna.
Stosowanie technik odnoszących się do zabawy wpływa motywująco na uczących się, angażując ich w proces nauki, a to z kolei przekłada się na efekty w uczeniu się.
Inna propozycja to odgrywanie różnego rodzaju scenek, dialogów, inscenizacji, czyli tzw. **drama**. Wcielanie się w różne role pomaga przełamać bariery psychiczne i językowe. W rzeczywistym akcie komunikacji ważne są nie tylko słowa, ale w równej mierze mowa ciała. Drama daje możliwość wykorzystania także środków niewerbalnych do komunikowania się. Drama jest techniką przyjazną kinestetykom, ponieważ łączy się z ruchem, co ułatwia im zapamiętywanie.
Ponieważ młodzież chętnie słucha **muzyki**, proponujemy wykorzystać tę fascynację w celu nauki języka. Proponuję pozostawić wybór piosenek uczniom. Mogą oni przynieść nagrania, a nawet przygotować ćwiczenia do tekstu (z pewnością pomoc nauczyciela będzie niezbędna). Piosenki mogą być pomocne w prezentacji i utrwalaniu słownictwa, rozwijaniu sprawności rozumienia ze słuchu. Poza tym wpływają pozytywnie na atmosferę w klasie i zaangażowanie uczniów.

Współczesna młodzież jest pokoleniem komputerowym i internetowym. **Komputer i internet** są powszechnymi narzędziami komunikacji i rozrywki oraz podstawowym źródłem informacji. Zdecydowanie należy to wykorzystać do nauki języka niemieckiego w celu podniesienia motywacji i uatrakcyjnienia zajęć.
Przy czym nie chodzi tu tylko o podawanie uczniom adresów ciekawych stron internetowych. Uczniowie mogą przygotowywać prezentacje multimedialne na interesujące ich tematy. Na lekcjach można często wykorzystać różne materiały publikowane na stronach internetowych np. wydawnictw językowych: quizy, testy, ciekawe teksty.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 53)

5 A Diese deutschen Sänger sind populär unter jungen Leuten in Deutschland. Wähle drei von ihnen. Finde Informationen im Internet und beantworte die angegebenen Fragen.
Wymienieni poniżej wykonawcy są popularni wśród niemieckiej młodzieży. Korzystając z informacji znalezionych w internecie, odpowiedz na poniższe pytania.

- Welche Musik machen diese Sänger?
- Welche Instrumente spielen sie?

B Welche Sänger oder Bands sind heute populär unter polnischen Jugendlichen? Nenne drei und charakterisiere sie. Beantworte dabei die Fragen aus Aufgabe 4A.
Którzy wykonawcy lub które zespoły są dziś popularne wśród polskiej młodzieży? Podaj trzech wykonawców lub trzy zespoły i ich / je opisz. Odpowiedz na pytania z zadania 4A.

6 Du hast die Möglichkeit, im Chat einem deutschen Sänger Fragen zu stellen. Wähle einen Interpreten aus und schreibe drei Fragen ins Heft.
Masz możliwość zadania na czacie pytań jednemu z niemieckich wykonawców. Zapisz trzy pytania w zeszycie.

Przykład: PERFEKT 1 (str. 70)

3 POLEN IM VERGLEICH Sammelt in Gruppen Informationen über eine Influencerin oder einen Influencer in Polen und stellt sie oder ihn in der Klasse vor. Zbierzcie w grupach informacje o jednej z liderek lub jednym z liderów opinii w Polsce i przedstawcie ją lub go w klasie.

Soziales Medium	*Instagram*	Woher?	?
Name auf den sozialen Medien	*littlemooonster96*	Wohnort?	?
Richtiger Name	*Angelika Mucha*	Beruf?	?
Thema	*Mode & Reisen*	Haarfarbe?	?
Anzahl der Follower	...	Größe?	?
Wie alt?	?	...	?

Nauczyciel powinien stale pamiętać o tym, że nauka będzie przyjemniejsza i bardziej efektywna, jeśli w procesie dydaktycznym uwzględnimy elementy rzeczywistości bliskiej młodzieży.

Projekt jest techniką, która na stałe wpisała się już w życie szkolne. Jest to technika raczej pracy pozalekcyjnej, dlatego jej wykorzystanie jest możliwe także przy niewielkiej liczbie godzin języka niemieckiego. W pracy projektowej kładzie się nacisk na rozwój umiejętności współpracy z innymi i uczenia się od innych. Projekt pozwala na dużą samodzielność, uczniowie mogą sami dokonywać wyborów: tematu pracy, technik jej realizacji, zadań do wykonania, produktów projektu i sposobu prezentacji projektu. Możliwość samodecydowania wpływa pozytywnie na samoocenę, sprzyja kształtowaniu autonomii i odpowiedzialności. Oprócz wymienionych zalet pracy projektowej należy podkreślić jeszcze jedną: projekt pozwala na powiązanie nauki języka z innymi przedmiotami, przez co pokazuje użyteczność języka jako narzędzia do wykonywania różnych zadań.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 94)

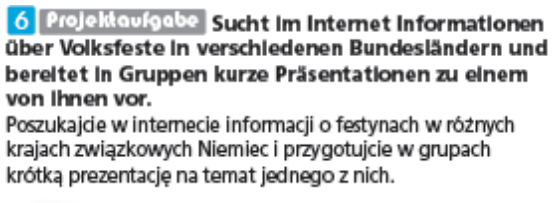
6 Projektaufgabe **Sucht im Internet Informationen über Volksfeste in verschiedenen Bundesländern und bereitet in Gruppen kurze Präsentationen zu einem von Ihnen vor.**
Poszukajcie w internecie informacji o festynach w różnych krajach związkowych Niemiec i przygotujcie w grupach krótką prezentację na temat jednego z nich.

Przykład: PERFEKT 1 (str. 50)

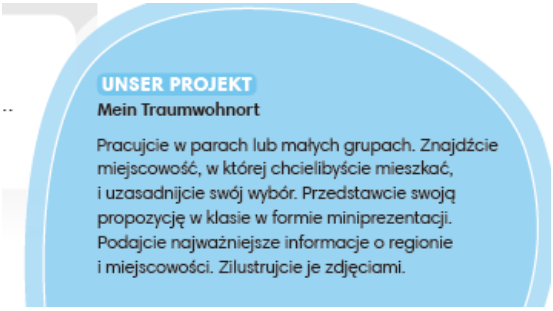
UNSER PROJEKT
Mein Traumwohnort
Pracujcie w parach lub małych grupach. Znajdźcie miejscowość, w której chcielibyście mieszkać, i uzasadnijcie swój wybór. Przedstawcie swoją propozycję w klasie w formie miniprezentacji. Podajcie najważniejsze informacje o regionie i miejscowości. Zilustrujcie je zdjęciami.

5.3.12. Indywidualizacja

„Skoro dziecko z dysleksją nie uczy się w taki sposób, w jaki ty je uczysz, to czy ty nie możesz uczyć go w taki sposób, w jaki ono się uczy?”
Dr Harry T. Chasty

W zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków realizacji programu, wdrażający go nauczyciel jest zobligowany do zastosowania adekwatnych dostosowań. W każdej grupie uczniów mamy cały wachlarz różnych preferencji sensorycznych, nie wyłączając nauczyciela, który często podświadomie stosuje metody i techniki pracy zgodne z jego profilem sensorycznym. Dlatego tak istotną kwestią jest pluralizm stosowanych metod, tak by każdemu uczestnikowi procesu dydaktycznego zapewnić jak najefektywniejszy udział w zajęciach językowych. Postulat indywidualizacji należy szczególnie mocno podkreślić w przypadku uczniów szczególnie zdolnych i dysfunkcyjnych. Oprócz szeroko pojętej pomocy psychologiczno-pedagogicznej organizowanej w placówce, nauczyciel każdego przedmiotu podczas swojej lekcji ma możliwość i obowiązek:
– różnicowania poziomu trudności, ilości i czasu na rozwiązywanie przez uczniów zadań;
– różnicowania sposobów badania osiągnięć edukacyjnych, np. rezygnacja z oceny prac pisemnych na rzecz odpowiedzi ustnych czy zastosowanie innej czcionki na wydrukach testów (w przypadku dyslektyków);
– oferowania dodatkowych zadań;
– organizacji przestrzeni lekcji adekwatnie do potrzeb;
– służenia dodatkowymi wyjaśnieniami, konsultacjami, materiałami pomocniczymi;
– stwarzania atmosfery sprzyjającej uczeniu się, zachęcaniu uczniów introwertycznych do

współdziałania w grupie;
– oddziaływań psychologicznych typu promowanie drobnych sukcesów (uczniów z trudnościami w nauce), zachęcanie do zwiększonego wysiłku (uczniów zdolnych);
– innych, adekwatnie do potrzeb.

6. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów

6.1. Samoocena

Samoocena jest ważnym elementem kształtowania u uczniów autonomicznych postaw. Uświadomienie uczącym się konieczności i znaczenia osobistego zaangażowania się w proces przyswajania języka obcego znacząco wpływa na osiągane wyniki. Do samooceny wiedzy i umiejętności wykorzystuje się na ogół karty samooceny (ewaluacji) zamieszczane w podręcznikach lub przygotowane przez nauczyciela. Uczeń sam określa nabyte dotychczas umiejętności, a przy okazji wskazuje braki, co pozwala mu lepiej zaplanować dalszą naukę.

Przykład: Infos aktuell 1 (str. 18)

Przykład: PERFEKT 1 – zeszyt ćwiczeń (str. 53)

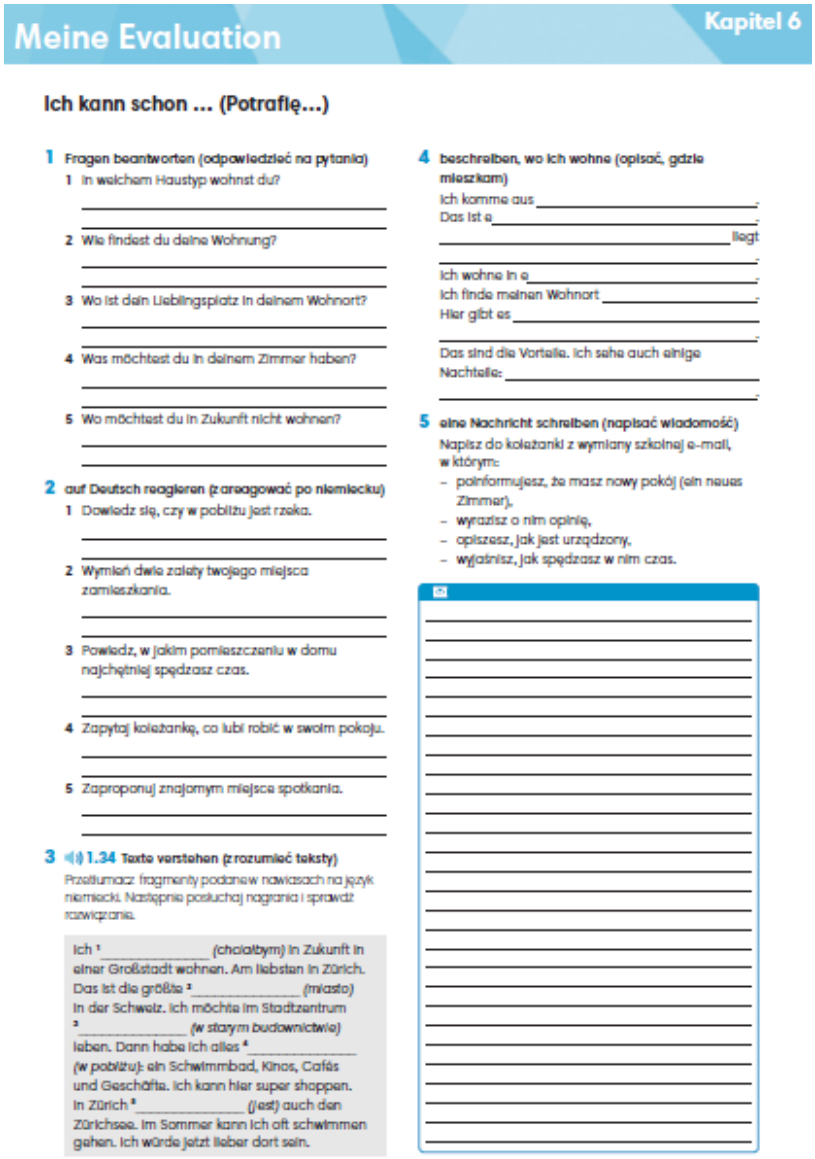

Meine Evaluation

Kapitel 6

Ich kann schon ... (Potrafię...)

1 Fragen beantworten (odpowiedzieć na pytania)

1 In welchem Haustyp wohnst du?

2 Wie findest du deine Wohnung?

3 Wo ist dein Lieblingsplatz in deinem Wohnort?

4 Was möchtest du in deinem Zimmer haben?

5 Wo möchtest du in Zukunft nicht wohnen?

2 auf Deutsch reagieren (zareagować po niemiecku)

1 Dowiedz się, czy w pobliżu jest rzeka.

2 Wymień dwie zalety twojego miejsca zamieszkania.

3 Powiedz, w jakim pomieszczeniu w domu najchętniej spędzasz czas.

4 Zapytaj koleżankę, co lubi robić w swoim pokoju.

5 Zaproponuj znajomym miejsce spotkania.

3 1.34 Texte verstehen (zrozumieć teksty)

Przetłumacz fragmenty podane w nawiasach na język niemiecki. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź rozwiązania.

Ich [1] _____ (chciałbym) in Zukunft in einer Großstadt wohnen. Am liebsten in Zürich. Das ist die größte [2] _____ (miasto) in der Schweiz. Ich möchte im Stadtzentrum [3] _____ (w starym budownictwie) leben. Dann habe ich alles [4] _____ (w pobliżu): ein Schwimmbad, Kinos, Cafés und Geschäfte. Ich kann hier super shoppen. In Zürich [5] _____ (jest) auch den Zürichsee. Im Sommer kann ich oft schwimmen gehen. Ich würde jetzt lieber dort sein.

4 beschreiben, wo ich wohne (opisać, gdzie mieszkam)

Ich komme aus _____.
Das ist e _____.
_____ liegt _____.
Ich wohne in e _____.
Ich finde meinen Wohnort _____.
Hier gibt es _____.
Das sind die Vorteile. Ich sehe auch einige Nachteile: _____.

5 eine Nachricht schreiben (napisać wiadomość)

Napisz do koleżanki z wymiany szkolnej e-mail, w którym:
- poinformujesz, że masz nowy pokój (ein neues Zimmer),
- wyrazisz o nim opinię,
- opiszesz, jak jest urządzony,
- wyjaśnisz, jak spędzasz w nim czas.

W ESOKJ poświęca się wiele uwagi samoocenie biegłości językowej. Tabele ewaluacji zawarte w ESOKJ są doskonałym narzędziem pozwalającym uczniowi dokonać całościowej samooceny np. po trzyletnim okresie nauczania. Określają one, co uczeń powinien umieć na poszczególnych poziomach w zakresie poszczególnych działań językowych. Poniżej przykłady dla poziomu IV.0 i IV.1 wariant podstawowy – poziom B1.

		A1	A2	B1
RECEPCJA	**Słuchanie**	Potrafię zrozumieć znane mi słowa i bardzo podstawowe wyrażenia, dotyczące mnie osobiście, mojej rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne	Potrafię zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa, związane ze sprawami dla mnie ważnymi (np. podstawowe informacje dotyczące mnie i mojej rodziny,	Potrafię zrozumieć główne myśli zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mi tematy, typowe dla domu,

		a wymowa wyraźna.	zakupów, miejsca i regionu zamieszkania, zatrudnienia). Potrafię zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach.	szkoły, czasu wolnego itd. Potrafię zrozumieć główne wątki wielu programów radiowych i telewizyjnych, traktujących o sprawach bieżących lub o sprawach interesujących mnie prywatnie lub zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie.
	Czytanie	Rozumiem znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, np.: na tablicach informacyjnych i plakatach lub w katalogach.	Potrafię czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrafię znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumiem krótkie, proste listy prywatne.	Rozumiem teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego. Rozumiem opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji.
PRODUKCJA	**Interakcja**	Potrafię brać udział w rozmowie pod warunkiem, że rozmówca jest gotów powtarzać lub inaczej formułować swoje myśli, mówiąc wolniej oraz pomagając mi ująć w słowa to, co usiłuję powiedzieć. Potrafię formułować proste pytania	Potrafię brać udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mi tematy. Potrafię sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumiem	Potrafię sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafię – bez uprzedniego przygotowania – włączyć się do

		dotyczące najlepiej mi znanych tematów lub najpotrzebniejszych spraw – i odpowiadać na tego typu pytania.	wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.	rozmów na znane mi tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np.: rodziny, zainteresowań, pracy, podróżowania, wydarzeń bieżących).
	Mówienie	Potrafię używać prostych wyrażeń i zdań, aby opisać miejsce, gdzie mieszkam oraz ludzi, których znam.	Potrafię posłużyć się ciągiem wyrażeń i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie, swoją obecną i poprzednią pracę.	Potrafię łączyć wyrażenia w prosty sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje. Potrafię krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany. Potrafię relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia.
	Pisanie	Potrafię napisać krótki prosty tekst na widokówce, np.: z pozdrowieniami z wakacji. Potrafię wypełniać formularze (np.: w hotelu) z danymi osobowymi, takimi jak nazwisko, adres, obywatelstwo.	Potrafię pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafię napisać bardzo prosty list prywatny, na przykład dziękując komuś za coś.	Potrafię pisać proste teksty na znane mi lub związane z moimi zainteresowaniami tematy. Potrafię pisać prywatne listy, opisując swoje przeżycia i wrażenia.

6.2. Techniki kontroli osiągnięć uczniów

Jednym z ważnych i nieodzownych zadań nauczyciela w procesie nauczania jest kontrola i monitoring opanowania oraz postępów ucznia w zakresie wiadomości i umiejętności w odniesieniu do zakładanych efektów kształcenia określonych w podstawie programowej dla danego etapu edukacyjnego. Następstwem kontroli jest ocena. Ocena może (nie musi) mieć charakter opisowy, powinna dostarczać informacji na temat efektów pracy, zarówno nauczycielowi, jak również uczniom i ich rodzicom. Nauczyciel powinien więc systematycznie oceniać wiedzę i umiejętności przedmiotowe (stopień opanowania treści) oraz postęp ucznia, stosując następujące formy kontroli:

1. Kontrola bieżąca – dostarcza informacji o tym, w jakim stopniu uczniowie opanowali aktualnie omówiony materiał. Kontrola bieżąca może przybrać formę obserwacji uczniów w czasie lekcji, odpytywania ustnego, kartkówek lub sprawdzianów, czy też pisemnego zadania domowego. Ocenianie bieżące ma na celu poza monitorowaniem pracy ucznia przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych w taki sposób, by pomóc mu w uczeniu się, tj. wskazanie, co robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.

Sposób i tryb udzielania uczniowi wskazówek i komentarzy pomagających mu uczyć się określa wewnątrzszkolny system oceniania.

2. Kontrola okresowa – informuje o ogólnym poziomie opanowania języka w dłuższym czasie (semestr, rok szkolny, cykl nauczania) i sprawdza większe partie materiału i jest wyrażona stopniem w skali od 1 do 6. Sprawdzanie stopnia opanowania sprawności językowych i elementów języka powinno być przeprowadzane za pomocą odpowiednio skonstruowanych testów obiektywnych i subiektywnych przy zastosowaniu jasnych i znanych uczniom kryteriów.

Testy obiektywne to testy, które składają się z zadań zamkniętych, takich jak:
– wielokrotny wybór;
– przyporządkowywanie;
– prawda / fałsz.

Są one obiektywne, ponieważ sprawdza się je za pomocą klucza odpowiedzi, a ilość poprawnych odpowiedzi jest ograniczona. Za pomocą testów obiektywnych można sprawdzać znajomość gramatyki, leksyki oraz sprawności słuchania i czytania ze zrozumieniem.

Testy subiektywne to testy, które składają się z zadań otwartych, takich jak:
– zadania z luką;
– zadania krótkiej odpowiedzi (odpowiedź jednowyrazowa lub jedno-dwuzdaniowa);
– zadania rozszerzonej odpowiedzi (rozwinięta wypowiedź pisemna lub ustna).

Testów tych nie można sprawdzać z kluczem odpowiedzi, a ilość poprawnych odpowiedzi nie jest ograniczona. Testy subiektywne można stosować do sprawdzania sprawności pisania, mówienia, czytania, słuchania, sprawności zintegrowanych.

Przeprowadzając kontrolę umiejętności, sprawności i wiedzy, stosujemy takie same techniki sprawdzania, za pomocą których je rozwijaliśmy.
Uczniowie realizujący niniejszy program nauczania mogą przystąpić do egzaminu

maturalnego na poziomie podstawowym i rozszerzonym (realizacja treści z poziomu IV.1.R). Nauczyciel powinien zatem tak konstruować testy, aby zawierały one zadania zgodne z formułą tego egzaminu. Wskazane byłoby także kierować się wymaganiami egzaminu maturalnego przy planowaniu kryteriów oceniania – przynajmniej w trzeciej klasie.

6.3. Kryteria oceniania

Ocenianie szkolne pełni dwie podstawowe funkcje: **klasyfikującą** oraz **diagnostyczną**. Funkcja klasyfikująca jest ważna przy ocenie poziomu opanowania wiedzy bądź porównywaniu osiągnięć uczniów z obowiązującymi standardami. Ocenianie klasyfikujące jest istotnym źródłem informacji dla dyrekcji szkoły i organów nadzoru pedagogicznego.

W pracy nauczyciela przedmiotu większą rolę odgrywa funkcja **diagnostyczna** oceny, a więc:
– informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w nauce;
– udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
– udzielanie uczniowi wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju;
– motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
– dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia;
– umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktycznej.

Na lekcjach języka niemieckiego oceniamy wiedzę i umiejętności oraz postęp w zakresie opanowania:
– czterech podstawowych sprawności językowych: rozumienie ze słuchu, czytanie ze zrozumieniem, pisanie, mówienie;
– zintegrowanych sprawności językowych;
– struktur językowych : gramatycznych i leksykalnych;
A ponadto promujemy:
– prace projektowe;
– udział w konkursach;
– zadania dodatkowe wykonane przez ucznia, a także jego aktywność na zajęciach.

Przyjmujemy, że uczeń szkoły ponadgimnazjalnej jest osobą prawie dorosłą, odpowiedzialną za swoją edukację. Nie ma więc potrzeby oceniania np. zeszytu. Uczeń prowadzi zeszyt w najbardziej odpowiadający mu sposób, w zależności od własnego stylu uczenia się. Ma być on dodatkowym źródłem informacji, a nie przedmiotem oceny.
Kontrola i ocenianie bieżące powinny odnosić się do wymagań edukacyjnych określonych przez nauczyciela na początku semestru lub roku szkolnego.

Ocenianie przedmiotowe obejmuje:
– formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych oraz informowanie o nich uczniów i rodziców;

– ustalenie trybu oceniania;
– bieżące, śródroczne, końcowe ocenianie i klasyfikowanie zgodnie z zasadami oceniania wewnątrzszkolnego,
– ustalanie warunków i trybu otrzymania ocen wyższych niż przewidywane roczne;
– ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia.

Nauczyciel przedmiotu określa szczegółowe wymagania, które uczeń powinien spełnić na poszczególne oceny.

Formułując kryteria oceniania, należałoby się odnieść do:
1. taksonomii celów czyli poziomu wymagań (poziom podstawowy – ocena dostateczna, poziom ponadpodstawowy – ocena dobra i bardzo dobra);
2. treści nauczania, w aspekcie: łatwości, niezawodności, istotności wewnątrz-przedmiotowej, użyteczności;
3. jakości wykonania czynności przez ucznia: dokładnie, samodzielnie, bezbłędnie, sprawnie, szybko;
4. aspektu ilościowego: często, sporadycznie, bardzo rzadko, w ogóle.

Im wyższe kompetencje uczeń wykazuje, biorąc pod uwagę strukturę poznania, tym wyższa ocena:
a. znajomość i rozumienie środków językowych;
b. analiza, logiczne myślenie;
c. synteza i stosowanie wiedzy w praktyce;
d. tworzenie.

Przykładowe kryteria na poszczególne oceny:

Ocena dopuszczająca (wymagania konieczne):
– posługiwanie się podstawowym zakresem struktur gramatycznych i leksyki;
– ograniczanie wypowiedzi do podstawowych reakcji dnia codziennego;
– samodzielne napisanie kilku zdań na podstawie omawianego tematu lekcji;
– wykonywanie prostych ćwiczeń według podanego wzoru z pomocą nauczyciela;
– reprodukowanie prostego tekstu z dopuszczalnymi błędami leksykalnymi i gramatycznymi.

Ocena dostateczna (wymagania podstawowe):
– rozumienie oraz reprodukowanie tekstu o niskim stopniu trudności bez pomocy nauczyciela;
– stosowanie słownictwa w zakresie podstawowym;
– wypowiadanie się na tematy związane ze sprawami życia codziennego;
– podejmowanie prób wypowiadania się na tematy bardziej złożone.

Ocena dobra (wymagania rozszerzające):
– popełnianie nieznacznych błędów leksykalnych i gramatycznych w zakresie programu nauczania w danej klasie;
– umiejętne nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy;
– swobodne wypowiadanie się na tematy z życia codziennego oraz podejmowanie próby wyrażania swojej opinii na temat niektórych bardziej złożonych zagadnień;
– rozumienie tekstu czytanego i ze słuchu ze sporadycznym użyciem słownika.

Ocena bardzo dobra (wymagania dopełniające):
– bardzo dobre opanowanie słownictwa i struktur gramatycznych w zakresie programu danej klasy;
– umiejętne nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy;
– wypowiadanie się na trudniejsze, bardziej złożone tematy;
– wypowiadanie własnego zdania, opinii i ich uzasadnianie na podstawie przeczytanego tekstu lub przerobionego zagadnienia tematycznego, zabieranie w naturalny sposób głosu w dyskusji;
– rozumienie tekstu czytanego i słyszanego przy minimalnym użyciu słownika.

Ocena celująca (wymagania wykraczające):
– spełnienie wymagań dopełniających;
– posługiwanie się rozbudowaną leksyką i frazeologią;
– wypowiadanie własnego zdania, opinii, sądu na dowolny temat i uzasadnianie ich;
– rozumienie tekstów czytanych i słuchanych bez pomocy słownika;
– reagowanie w swobodny sposób w sytuacjach dnia codziennego.

Zasady oceniania z przedmiotu powinny być zgodne z wewnątrzszkolnymi zasadami oceniania.

7. Projekt ewaluacji programu

Przyjęty do realizacji w danej placówce program powinien być dokumentem o wysokim stopniu użyteczności dla jego odbiorów, stąd konieczność weryfikacji założeń względem stanu faktycznego. Zakłada się, że nauczyciel wdrażający program podda badaniu jego skuteczność i efektywność oraz atrakcyjność proponowanych metod, form i technik pracy dla grupy odbiorców.

Nie narzuca się nauczycielowi harmonogramu ewaluacji programu – powinna ona mieć miejsce adekwatnie do potrzeb.
Proponowane cele ewaluacji:
1. Badanie skuteczności programu – stopnia realizacji celów nauczania.
2. Badanie efektywności programu – stosunku nakładów do osiąganych korzyści.
3. Badanie atrakcyjności metod i technik pracy dla odbiorców programu.

Zaleca się zastosowanie następujących metod badawczych (do wyboru): obserwacja, wywiad, ankieta dla uczniów, analiza dokumentacji szkolnej m.in. wyników nauczania, frekwencji, zestawienie osiąganych wyników z wynikami egzaminów zewnętrznych. Na podstawie wyników ewaluacji nauczyciel powinien wyciągnąć wnioski i dokonać weryfikacji swoich założeń i ewentualnych modyfikacji w programie. Zmiany w zaaprobowanym programie są możliwe po uzyskaniu zgody dyrektora placówki i wprowadza się je aneksem.

Literatura źródłowa

R. Arends, *Uczymy się nauczać*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 2002

P. Bimmel, **U. Rampillon**, *Lernerautonomie und Lernstrategien*, Langenscheidt, Berlin, 2000

I. Dzierzgowska, *Jak uczyć metodami aktywnymi*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa, 2005

Europejski system opisu kształcenia językowego: nauczanie, uczenie się, ocenianie, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa, 2003

Europejskie portfolio językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa, 2006

H. W. Huneke, **W. Steinig**, *Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung*, Erich Schmidt Verlag, Berlin, 2005

H. Komorowska, *Ćwiczenia komunikacyjne w nauce języków obcych*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1996

H. Komorowska, *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa, 2003

H. Komorowska, *O programach prawie wszystko*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1999

H. Komorowska, *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – ocena – testowanie*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa, 2007

K. Kruszewski, (red.) *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2009

J. Roche, *Fremdsprachenerwerb. Fremdsprachendidaktik*, UTB basics. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2008

M. Taraszkiewicz, *Jak uczyć jeszcze lepiej, czyli szkoła pełna ludzi*, Arka, Poznań, 2002

W. Wilczyńska, *Uczyć czy być nauczanym? O autonomii w przyswajaniu języka obcego*, Warszawa – Poznań, 1999

B. Jaroszewicz, **J. Szurmant**, **A. Wojdat-Niklewska**, *PERFEKT 1. Podręcznik*, Pearson Central Europe, Warszawa, 2019

B. Jaroszewicz, **J. Szurmant**, **A. Wojdat-Niklewska**, *PERFEKT 2. Podręcznik*, Pearson Central Europe, Warszawa, 2019

P. Dudek, **D. Kin**, **M. Ostrowska-Polak**, *PERFEKT 1. Zeszyt ćwiczeń*, Pearson Central Europe, Warszawa, 2019

C. Serzysko, **B. Sekulski**, **N. Drabich**, **T. Gajownik**, *Infos aktuell 1. Podręcznik*, Pearson Central Europe, Warszawa, 2019

B. Sekulski, **N. Drabich**, **T. Gajownik**, **C. Serzysko**, *Infos aktuell 2. Podręcznik*, Pearson Central Europe, Warszawa, 2019

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, z późn. zm.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych

Informator o egzaminie maturalnym z języka niemieckiego od roku szkolnego 2014/2015, Centralna Komisja Egzaminacyjna, Warszawa, 2013